

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

DEKOLONIZACE MALI A JEJÍ VLIV NA VZTAHY MEZI FRANCIÍ A
TÍMTO AFRICKÝM STÁTEM

Vedoucí práce: JUDr. Mgr. Ivo Petřů, Ph.D.

Autor práce: Tomáš Bystřický

Studijní obor: FJEMO

Ročník: 3.

2014

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 7.května 2014

.....
Tomáš Bystřický

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval JUDr. Mgr. Ivu Petřů, Ph.D. za vedení této bakalářské práce, jeho podnětné rady a všechnen čas, který mi věnoval.

Anotace

Tato bakalářská práce se především zabývá vztahy mezi Francií a její bývalou kolonií, republikou Mali. Popisuje její dekolonizaci a dopad, který tato událost měla na vztahy mezi těmito zeměmi. Velká část je také věnována udržování vlivu Francie v této zemi po její dekolonizaci. Práce se také soustředí na vojenskou, ekonomickou a politickou spolupráci obou zemí od roku 1960 až po současnost a podrobně rozebírá francouzskou vojenskou intervenci ze začátku roku 2013.

Abstract

This bachelor's thesis focuses on relations between France and its former colony, Republic of Mali. It describes its decolonization and impact, which this event had on relations between the countries. A significant part of the work pays attention on how France kept influence in this country after its decolonization. The paper also examines military, economical and political cooperation of both countries since 1960 to the present day and analyses in details french military intervention in 2013.

Obsah

1. Úvod	7
2. Vývoj francouzského panství v oblasti někdejší říše Mali	9
2.1 Vznik francouzských kolonií na území Mali	10
2.2 Systém koloniálního panství	11
2.3 Vznik nacionálních hnutí	14
2.4 Francouzské společenství.....	14
2.5 Dekolonizace Mali	18
2.5.1 Příčiny dekolonizace Mali.....	19
3. Zajišťování francouzského vlivu v Mali po dekolonizaci	21
3.1 Pokračování francouzsko-malijské spolupráce na základě smluv po dekolonizaci ..	22
3.1.1 Spolupráce EHS a států AKT- (Dohody z Yaoundé, Lomé a Cotonou)	25
3.2 Západoafrická měnová unie	27
3.3 Françafrique	29
4. Současné dění ve Francii a Mali	32
4.1 Pozadí malijské situace	32
4.1.1 Politika	32
4.1.2 Islám v Mali	33
4.1.3 Tuaregská otázka.....	33
4.2 Francouzská intervence v Mali	35
4.2.1 Francouzská politika v Mali.....	37
4.3 Pokračování spolupráce mezi Francií a republikou Mali.....	39
4.3.1 Ekonomická spolupráce	40
4.3.2 Politická spolupráce	41
5. Rozbor francouzských slov vzniklých během kolonizačního období	42
5.1 Nově vzniklá slova.....	43
5.2 Slova s novým nebo změněným významem	48
6. Závěr	51
7. Résumé	53
8. Použitá literatura	56
8.1 Tištěné zdroje:.....	56
8.2 Elektronické zdroje:	57

1. Úvod

Od samotné dekolonizace severní Afriky již uplynulo přes 50 let, přesto ale můžeme stále v mezinárodních vztazích vidět tendence Francie uchovat si vliv v Afrických zemích. K pochopení vztahů mezi Francií a republikou Mali je potřeba nejdříve nastínit způsob, jakým Francie kolonizovala dané území a samozřejmě i způsob, jakým Mali získalo nezávislost. Francie byla v době dobývání nových území velkým hráčem po boku Británie, Španělska a Portugalska. Disponovala velkým koloniálním územím, což jí umožňovalo do značné míry ovlivňovat evropské a v podstatě i světové dění. Francie má i dnes neustálou, i když spíše skrytou, snahu o zachování si vlivu ve svých bývalých koloniích.

K napsání této bakalářské práce mě inspiroval fakt, že Mali se dostalo do povědomí lidí v době francouzské intervence ze začátku roku 2013, ale o tomto africkém státě mnoho z nich nic neví a ani si neuvědomují důležitost Mali, a v podstatě i jiných bývalých francouzských kolonií, pro Francii. Rád bych touto prací vyplnil informační mezeru, která u nás je. Problematikou dekolonizace se totiž mnoho českých publikací nezabývá, natož konkrétně dekolonizací Mali. Snad pouze s výjimkou knih od Marca Ferra, *Dějiny kolonizací: od dobývání po nezávislost 13.-20. století* a od Petra Zídka, *Mali*. Proto bylo potřeba k napsání této bakalářské práce použít především cizojazyčné zdroje. Anglicky a francouzsky psaná literatura věnuje tématu dekolonizace o hodně větší pozornost. Můžeme zmínit knihy od Robina Poultona a Ibrahima ag Youssoufa, *La paix de Tomboctou, Francophone sub-Saharan Africa* od Patricka Manninga nebo *Disputed desert decolonisation, competing nationalisms and Tuareg rebellions in northern Mali* od Jeana Sebastiana Lecocqa. Samozřejmě bylo potřeba využít i jiné cizojazyčné zdroje, a to především výzkumné práce určené pro vlády (např. Arieff, Alexis. *Congressional Research Service-Crisis in Mali*) a články a akademické práce renomovaných zahraničních profesorů (Owermann, Manfred. *L'ambiguïté de la décolonisation et le travail de mémoire*)

Primární cíl této práce je především informační a popisný, avšak i analytický, neboť v průběhu práce se pokusím přiblížit způsoby, jakými si Francie zajišťovala vliv ve svých bývalých koloniích a jaký k tomu měla, a doposud má, důvod. Co jí vedlo k vojenské intervenci v Mali, když řešila dost

vlastních problémů? A zda nebyla de Gaullovská dekolonizace jenom výsledkem dobře plánovaného a vypočítaného opuštění kolonií na základě ekonomických, politických a kulturních zájmů Francie. S takto plánovanou dekolonizací by Francie mohla pod maskou neokolonialismu pokračovat ve využívání bohatství kolonií, aniž by se musela obávat povstání a koloniálních požadavků. Sekundárním cílem pak bude v lingvistické části, jako samostatné kapitole, objasnit původ a vznik termínů význačných pro období kolonizace a jejich české ekvivalenty.

V této bakalářské práci popíši průběh kolonizace a dekolonizace Mali a její vliv na vztahy s Francií. Ve třech hlavních částech práce se budu soustředit nejdříve na vývoj francouzského panství v oblasti Mali a jeho postupnou kolonizaci a samotné získání nezávislosti. Další část se zaměří na popsání způsobu, jakým si Francie v Mali zajišťovala vliv po dekolonizaci. Následně se budu zabývat současným děním v obou zemích, především francouzskou intervencí v roce 2013 a spoluprací v ekonomické, politické, kulturní, vojenské a sociální rovině. V poslední části se zaměřím, především z etymologického pohledu, na slova používaná a vzniklá během kolonizace a dekolonizace.

Vzhledem k cílům této bakalářské práce by bylo zbytečné zabývat se děním na území Mali před pronikáním Evropanů, proto se tato práce zaměřuje až na události poté.

2. Vývoj francouzského panství v oblasti někdejší říše Mali¹

Přestože je Mali díky vzdálenosti od pobřeží do jisté míry chráněno před přímým vlivem Evropanů, tak přesto neuniklo jejich dominanci. První stálou základnu založila Francie již v roce 1638 v Senegalu a hned v roce 1659 ji přemístila na ostrov N'Dara a pojmenovala ji Fort-Saint Louis, na počest krále Ludvíka. Nebyl to samozřejmě jediný opěrný bod, který Francouzi měli. Těmi se staly v oblasti Zeleného mysu Gorér, Rufisque, Portudal a Joal a byly neustálými objekty bojů s Brity a Holanďany. Na rozdíl od ostatních národů však chtěli Francouzi postupovat dále do vnitrozemí. Během tohoto postupu do vnitrozemí zakládali obchodní stanice hlavně na řece Senegal a již v roce 1688 se jim podařilo proniknout na území Mali, kde ihned vybudovali pevnost Saint-Joseph, která však byla v roce 1690 vypálena domorodci. Francie měla na území Mali v celém 18. století pouze několik stovek vojáků a úředníků, avšak na začátku 19. století začali boje o državy na těchto územích. Od roku 1758 do roku 1779 Britové okupovali Saint-Louis a kvůli Napoleonským válkám později zabrali celý Senegal. Veškeré ztracené území Francouzi získali zpět až v roce 1817. Za svého působení však Británie prosadila zákaz obchodu s otroky a tak Francie musela částečně hledat nový smysl kolonie. *„Ze začátku žádná skutečná „koloniální politika“ francouzské monarchie neexistovala. Kdyby nějaká koloniální politika existovala, byla by se asi soustředila na získání převahy nad španělským impériem“.*²

K francouzským koloniálním výbojům docházelo z různých důvodů, měli zde různé zájmy, ale mnohokrát nejvíce zmiňované ekonomické zájmy jsou dost přeceňované, protože co se například vývozu a dovozu z kolonie v roce 1913 týkalo, představoval vývoz pouze 9% a dovoz 13%, což znamenalo pro francii 8% ročního kapitálu v této oblasti. *„Koloniální expanze se veřejnosti na Západě záměrně předkládala jako záležitost především ekonomická, ale byla to stejnou měrou věc zaníceného šíření víry, které vidělo jako svoje poslání christianizovat a civilizovat národy, o nichž se soudilo, že jsou na nižší úrovni, nebo se takto definovaly.“*³ Hlavní důvody byli politické a ideologické a byly způsobeny hlavně porážkami Francie v Evropě v 19. století. Proto v této době docházelo k nejdůležitějším koloniálním

¹ Zidek, Petr. *Mali*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004. Stručná historie států, sv. 24. ISBN 80-727-7277-5

² Ferro, Marc. *Dějiny kolonizací: od dobývání po nezávislost 13.-20. století*. Vyd. 1. Praha: NLN Nakladatelství lidové noviny, 503 s. ISBN 978-807-1060-215.str.60

³ Tamtéž, str. 207

výbojům. Po napoleonském debaklu například Francie expandovala do Alžírsko a po prohře s Pruskem do Indočíny a Afriky. Můžeme předpokládat, že se tak Francie snažila smazat prohru a ponížení a ukázat tak svůj význam.

Mimo jiné se samozřejmě Francie snažila rozšířit svůj vliv po světě pomocí šíření své kultury a jazyka. Jako téměř každý stát kolonizující jiné území v té době, i Francie byla jistě přesvědčena, že přináší „podřadným rasám“ blaho nebo alespoň to tak prezentovala. Přesto však prostředky kolonizace byly nevybíravé. Celkově bylo pronikání usnadněno objevem chininové profylaxe, která silně snižuje úmrtnost na malárii a výrobou novějších zbraní, proti kterým Afričané neměli žádnou šanci.

2.1 Vznik francouzských kolonií na území Mali

⁴V roce 1884 došlo k teritoriálnímu sporu v rámci Berlínské konference, na které si 14 zúčastněných zemí rozdělilo sféry vlivu a bylo zavedeno pravidlo, že nárok na území musí být tvořen nejenom neformálním vlivem, ale také faktickým ovládnutím. Touto podmínkou samozřejmě začal boj o Afriku. Při bojích o Afriku, které doprovázela čím dál tím větší konkurence mezi evropskými národy, které se snažili získat africké zdroje, narazila Francie na násilný odpor od několika skupin. V roce 1892 zřídila kolonie ve Francouzském Súdánu administrativní ústředí v Kayes. Ostatní francouzské kolonie ji následovaly a roku 1895 Francie spojila tyto kolonie do federace Francouzské západní Afriky (AOF). Proto, aby Francie získala území dnešního Mali, musela upevnit pozice v Senegal. To z jedné části zvládl Louis Faidherbe, když potlačil maurské kmeny. Bylo ale potřeba získat malé domorodé státečky, kvůli propojení Saint-Louis a nového přístavu na Zeleném Mysu, Dakaru. Obojí Louis Faidherbe zvládl a má zásluhy za podmanění a pozdvižení kolonie. Pod jeho vedením a jeho následovníků, se Francie rozpíná a posiluje svoji kontrolu nad národy.

⁵Pravé získávání území dnešního Mali však začalo na konci 70. let 19. století. Francie měla velké plány s propojením alžírského pobřeží s Nigerem, Senegalem a

⁴Technology Integration Division. *Mali in perspective: An orientation guide* [online]. 2011 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://famdliflc.lingnet.org/products/cip/mali/mali.pdf>

⁵ Manning, Patrick. *Francophone sub-Saharan Africa, 1880-1995*. 2nd ed. New York: Cambridge University Press, 1998.

Saint-Louis s Dakarem, pomocí Transsaharské železnice. Tyto plány však byly pozastaveny kvůli útokům Tuaregů, kteří napadali výpravy. K částečnému propojení došlo až v roce 1904 (Kayes s Bamakem) a v roce 1924 s Dakarem. K dalšímu postupu potřebovala Francie porazit dvě domorodé říše, tukulérskou a mandingskou, obě říše byli díky novým zbraním poraženy a propojování pomocí železnice mohlo pokračovat. Byl ještě potřeba souhlas vládců oblastí, kterými měla železnice vést. K tomu byla určena mise Josepha Simona Gallieniho v roce 1880 (později francouzský ministr války). V rámci této mise všichni vládcí souhlasili s výstavbou železnice, až na tukulérského, se kterým později Gallieni uzavřel dohodu, kterou však nedodržel, protože nebyla ratifikována. V roce 1883 pokračovalo francouzské dobývání dobytím Bamaka, dnešního hlavního města, v němž byli Francouzi vítáni a získali i strategický bod pro další postup po proudu Nígeru. V roce 1887 byla podepsána smlouva o nominálním protektorátu Francie nad tukulérskou říší. Mezi lety 1889 až 1893 dobyl plukovník Louis Archinard postupně Ségou, Nioro, Djenné a Bandiagaru. A konečně v roce 1894 Timbuktu, po dlouhých bojích s místním vládcem, který nezískal podporu britského guvernéra Sierry Leone a musel podepsat smlouvu s Francií, ve které se vzdává všech svých území. Po dobývání se vláda roku 1902 usídlila v Dakaru, který se stal hlavním městem Francouzské západní Afriky.⁶

2.2 Systém koloniálního panství

Nastolení Francouzské moci byl pro domorodou společnost šok. Zavedení zákonů, daní, nucených prací, to byly také důvody, proč docházelo k častým povstáním. Ty ale byly bez větších problémů potlačeny armádou.

⁷K dalšímu postupu Francie bylo potřeba zavést civilní administrativu. Kolonie Súdán, byla v roce 1904 přejmenována na Senegal a Níger. V Paříži bylo založeno roku 1894 ministerstvo kolonií a o rok později byla založena federace Francouzská západní Afrika, která byla řízena generálním guvernérem ze Saint-Louis. Proti vojenské správě

⁶ La Colonisation de l'Afrique. [online]. [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.africa-onweb.com/histoire/colonisation.htm>

⁷ Zidek, Petr. *Mali*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004. Stručná historie států, sv. 24. ISBN 80-727-7277-5.

určitých oblastí se ale bouřily některé kmeny, mezi nimi i Tuaregové. Po poražení posledního odporu Francie propojila všechny svoje kolonie.

Během světových válek byly kolonie sice stranou, nicméně na ně měla válka veliký vliv. Francie využívala domorodé jednotky k obraně kolonií, proti nepokojům a na prosazování její moci. Během první světové války také bylo naverbováno více než 215 000 vojáků ze západní Afriky na 4 roky, což byla povinná vojenská služba na západní frontě. Kvůli válce se také redukovala administrativa v koloniích. Tím, že v Evropě zuřila válka se v západní Africe vytvářely fámy o prohře Francie, které vedly k povstáním. První velká vzpoura nastala v Bélé Dougou roku 1915 a to proti zmíněným odvodům do armády. Válka se také odrazila v ekonomice, odvod pracovních sil způsobil zvýšení cen dovážených surovin a chudoba v zemi rostla. Po první světové válce, ze které vyšla Francie vítězně, rozšířila svoji koloniální říši. Avšak Francie musela omezit svoje koloniální úsilí, protože měla po válce populační a finanční problémy. Zaměřila se tedy na budování infrastruktury ve svých koloniích, což se týkalo hlavně železnice, silnic a školství.

⁸Za druhé světové války Francie opět mobilizovala jednotky ze západní Afriky, konkrétně se jednalo o 130 000 jednotek do 22. června 1940, tedy do doby, než Francie kapitulovala. Po druhé světové válce nastal pro koloniální říši Francie velký otřes. Spojené státy americké a SSSR byly radikálně proti pokračování koloniální nadvlády Evropy. První státy začaly vyhlášovat nezávislost (Indie, Indonésie) a začaly vznikat nové nezávislé státy (Sýrie, Libanon, Jordánsko, atd.). Bylo tedy potřeba vyřešit uspořádání vztahů mezi metropolemi a jejich koloniemi. Z toho důvodu byla roku 1944 svolána do Brazzaville, hlavního města Konga, konference, které se zúčastnili Charles de Gaulle, z jehož iniciativy byla konference uspořádána, René Pleven (komisař pro kolonie) a guvernéři afrických kolonií. Tato konference je často interpretována jako výchozí bod dekolonizace francouzských kolonií. Ve skutečnosti však konference vyloučila jakoukoliv dlouhodobou samostatnost. Vznikl pouze tzv. „koloniální pakt“, který zaváděl odvážné reformy, které daly naději Afričanům. Francie připravila plány pro ekonomický rozvoj Francouzské západní Afriky (rozvoj infrastruktury, geologický průzkum, zvyšování životní úrovně, školství a zdravotnictví). Díky těmto reformám měli získat domorodci větší podíl na správě kolonií, ale Francie chtěla jenom naplno

⁸ Zídek, Petr. *Mali*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004. Stručná historie států, sv. 24. ISBN 80-727-7277-5.

znovu začít kolonizovat. Domorodci se díky reformám mohli zúčastnit i voleb do Národního shromáždění. Bylo zvoleno 6 poslanců z kolonií. 13.října 1946 byla schválena nová ústava, avšak ta způsobila spoustu rozporů v koloniích týkajících se kompromisu mezi asimilací a federalizací. Reformy také zrušily nucené práce a domorodé soudnictví, byly vyhlášeny svobody shromažďování, spolčování a tisku. Občané Francouzské západní Afriky dokonce získali francouzské občanství.

Brazzavillská konference také vypovídá o zvětšující se propasti mezi kolonizátory a kolonizovanými. Konference tedy měla také za úkol promyslet budoucnost říše a potvrdit francouzské udržení říše proti antikoloniálním manévřům USA.

„Ve francouzské Africe, stejně jako na ostatních územích, kde lidé žijí pod vlajkou Francie, by žádný pokrok nic neznamenal, pokud by z něj lidé ve své rodné zemi nemohli morálně a materiálně profitovat a pokud by se nemohli postupně dostat na takovou úroveň, kdy by byli schopni se sami podílet na řízení jejich vlastních záležitostí. Je úkolem Francie, aby toho byli schopni. Takový je náš cíl, ke kterému budeme směřovat.“⁹

Tato věta je částečně mýtus. Ve skutečnosti neměla vůbec nic společného s nezávislostí afrických kolonií. Předpokládané sociální reformy byly důležité, ale nebylo necháno žádné místo pro vyjednávání. Předběžné doporučení, které konference odhlasovala, vyloučilo jakoukoliv perspektivu nezávislosti nebo autonomie. Výsledek konference byl přijat rozdílně. Pro jedny představoval vůli o novátorství vzhledem k předchozí strnulosti a odvážný program. Pro druhé zůstal konzervativní a zpátečnický, především, co se týkalo nucené práce a politické budoucnosti kolonizovaných.¹⁰

V roce 1956 připravil ministr pro zámořskou Francii Gaston Defferre zákon, který měl decentralizovat a „afrikanizovat“ moc. Jednalo se tedy o převedení pravomocí na jednotlivé kolonie. Francie to udělala hlavně z toho důvodu, že koaliční vlády nebyly schopné rychle jednat a byly pod tlakem domorodých politiků. Reformy také zmenšily význam federací Francouzské západní Afriky a Francouzské východní Afriky, ty se staly koordinačními orgány vlád v koloniích. Všechny tyto změny a kroky vpřed ve

⁹ Část Projevu Charlese de Gaulla v Brazzaville (leden 1944), autorský překlad

¹⁰ Dautresme, Olivier. 1960, année de l'Afrique. [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.cndp.fr/pour-memoire/1960-annee-de-lafrique/introduction/>

prospěch Afričanů měli uspokojit požadavky kolonií, avšak v několika dalších letech se ukázalo, že to byl výrazný krok k nezávislosti.

2.3 Vznik nacionálních hnutí

¹¹Změny spojené s ústavou a celkové chování způsobovaly, že nespokojenost občanů v kolonii rostla a dala vzniknout nacionálním hnutím, které se stavěly na odpor francouzské metropoli. Ve Francouzské západní Africe vznikly od 40. let 20. století 2 politická uskupení: PSP a US (zavedl Modibo Keita). US byla také jedním ze zakládajících členů strany RDA (Africké demokratické sdružení), které původně vzniklo na ochranu afrických pěstitelů a jako nesouhlas s ústavou z 18. října 1945. Programem RDA byl boj proti imperialismu a kolonialismu a snaha o emancipaci Afričanů. Strana RDA se v Národním shromáždění připojila ke Komunistické straně Francie (PCF), což vzbudilo nedůvěru ostatních stran a po odchodu komunistů v roce 1947, i státní administrativy. Myšlenky RDA byli marxistické a radikálně antikoloniální. Strana pořádala bojkoty a demonstrace, byla i obviněna z podněcování nepokojů, za což bylo několik předáků uvězněno. V roce 1950 ale Hophouet-Boigny oznámil konec spolupráce s komunisty, stranu reformoval a v druhé polovině 50. let se stal nejrespektovanějším partnerem francouzské vlády mezi africkými politiky. Mezi léty 1956 až 59 se stal ministrem v různých kabinetech a ovlivnil průběh dekolonizace. Nakonec v září roku 1957, při 3. sjezdu RDA v Bamaku, došlo ke sporu o budoucí nezávislou Afriku. RDA prosazovala jednotlivé země a strana Africké konvence (CA) Africkou federaci, z čehož vznikl kompromis, federace složená z autonomních států. Tento kompromis dal vzniknout Francouzskému společenství.

2.4 Francouzské společenství

¹²V té době byl u moci ve Francii Charles de Gaulle, který pracoval na nové ústavě, která měla zásadně změnit, mezi jinými, také vztahy mezi metropolí a zámořskými územími. De Gaulle si byl již dlouho vědom toho, že 20. století bude ve

¹¹ Zidek, Petr. *Mali*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004. Stručná historie států, sv. 24. ISBN 80-727-7277-5.

¹² Owermann, Manfred. *L'ambiguïté de la décolonisation et le travail de mémoire* [online]. Ludwigsburg [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.ph-ludwigsburg.de/html/2b-frnz-s-01/overmann/baf5/Overmann2010ZRomSDDecolonisation4,2pages9-31.pdf>. Dizertační práce. PH Ludwigsburg, University of education.

znamení nezávislostí kolonizovaných národů, ale nechtěl připustit, aby byly získány proti Západu. Na začátku 20. století Evropa vládne světu díky obrovským kolonizovaným územím, které ovládá. Po prvním světovém konfliktu dojdou Francie a Velká Británie k závěru, že jejich síla z velké části pochází ze zdrojů, které mají ze svých kolonií. Toho si byl de Gaulle plně vědom. Houphouet-Boigny, ministr de Gaullovy vlády, vypracovával návrh nového modelu vztahů mezi Francií a jejími koloniemi. Jak již bylo zmíněno, byl domluven kompromis mezi konfederací a federací, neutrální Společenství. Což v realitě znamenalo, že veškeré kompetence týkající se měny, ekonomické a finanční politiky, dopravy atd. byly společné, tudíž v podstatě náležely Francii. Avšak členské státy mohly požádat o úplné přenesení kompetencí nebo dokonce úplnou samostatnost. 28. září 1958 všechny francouzské kolonie, včetně Mali, přijaly ústavu, kromě Guinei, ta vyhlásila samostatnost. Ústava a Společenství vstoupily v platnost 5. října 1958. Od té doby měly členské státy 4 měsíce na rozhodnutí, zda chtějí být součástí Společenství ve formě členských států, zámořských departmentů nebo zámořských území. Většina si zvolila členský stát, což samozřejmě vedlo k vyhlášení autonomních států a znamenalo v podstatě konec Francouzské západní Afriky.

Společenství, které bylo zapsané ve 12. odstavci nové ústavy z roku 1958, mělo jenom krátké trvání. Senát Společenství měl pouze malé zákonodárné pravomoci, a tak nad společnými zájmy udržela hlavní slovo Francie.

¹³Většina stran a vůdců se vyjádřila kladně ohledně projektu Společenství, a to hned z několika důvodů. Hlavně se jednalo o oddanost Francii, domov Revoluce 1789, zemi ve které sídlili afričtí poslanci a také ministři. Afrika potřebovala podporu Francie, aby se mohla rozvíjet. Společenství se nakonec připojilo k dnes zapomenutému projektu "Eurafrique" který dovoloval oběma kontinentům uniknout americké dominanci a komunistické hrozbě.

V roce 1958 to bylo Mali, kdo chtěl zůstat ve Společenství, netlačila ho Francie. Ústava z roku 1958 původně zařizovala, že lidé ze zámořských území, kteří přijali statut členského státu Společenství, což bylo tvořeno 11 územími Francouzské západní Afriky a Francouzské východní Afriky (AEF), stejně tak jako Madagaskarem, mohou poté

¹³ Dautresme, Olivier. 1960, année de l'Afrique. [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.cndp.fr/pour-memoire/1960-annee-de-lafrique/introduction/>

požádat o převod společných kompetencí nebo o změnu statutu ve Společenství ba dokonce o nezávislost, ale to pouze po referendu. Od roku 1959 požadovaly členské státy zřetelnou diplomatickou reprezentaci, vlastní státní příslušnost, vlajku a dokonce i prezidenta republiky. Především to bylo 28.zář 1959, kdy Federace Mali¹⁴ oficiálně požádala o převod všech společných kompetencí na základě článku 78. Její požadavek však byl, aby se mohla stát nezávislou aniž by opustila Společenství (proti článku 86). Po váhání de Gaulle přijal a v prosinci začal jednání o nezávislosti Mali ve Společenství.

Otázkou byly vztahy s bývalou metropolí v rámci Společenství. Byl to zcela suverénní stát, který podepsal dohody o spolupráci a spoluúčasti se Společenstvím, který chtěl svou budoucnost po boku Francie.

Ve výsledku případ Federace Mali osvětluje okolnosti, za kterých byly vyhlášeny nezávislosti členských států francouzsko-afrického Společenství, v průběhu roku 1960. Tyto nezávislosti byli tečkou za neúspěchem projektu francouzsko-africké konfederace, takové, která byla plánovaná od roku 1958. Tento neúspěch vychází hlavně z nerovnostářského charakteru francouzsko-afrického spojení, které posilovalo „nákazu“ nezávislosti. Další faktor rozpadu Společenství tkví v rozdělení mezi africkými vůdci, někteří z nich byli federalisté (Félix Houphouët-Boigny), další konfederalisté (Léopold Senghor).

Znovu povolán k moci v roce 1958 za záchranu francouzského Alžírka, Charles de Gaulle, nemohl rázem upřednostňovat nezávislost afrického lidu, pokud vůbec chtěl. Musel čelit požadavkům na nezávislost. De Gaulle ustoupil, aby francouzské mínění o dekolonizaci bylo lepší a také, aby udržel staré vztahy, které podle něj byly jednou z podmínek velikosti Francie.

De Gaulle vlastně přetvořil neúspěch Společenství v uváženou dekolonizaci, podle něj logické završení, jak viděl věci po druhé světové válce a jako reakce na koloniální Francii.¹⁵ De Gaulle začal uznávat samostatné africké státy ve snaze zachovat Společenství. Tím, že uznal práva lidu na sebeurčení v podstatě ospravedlnil kolonizaci, ale v minulosti tomu bylo jinak: „*Je pravda, že po dlouhou dobu lidstvo*

¹⁴ Stát, který krátkodobě vznikl 17. ledna 1959 spojením Senegalu a Mali.

¹⁵ Dautresme, Olivier. 1960, année de l'Afrique. [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.cndp.fr/pour-memoire/1960-annee-de-lafrique/introduction/>

uznávalo- a myslím, že mělo naprostou pravdu- že pro to, aby se určité populace mohly otevřít civilizaci, i když od ní byly vzdálené, ať už kvůli přírodním překážkám nebo jejich vlastní povahou, bylo třeba, aby tam pronikla část západní Evropy, navzdory některým peripetiím"¹⁶. Poukazuje na „kladný“ výsledek koloniálního díla.

V tomto projevu znovu de Gaulle ospravedlňuje dekolonizaci v očích Francouzů. Mezi příčinami tohoto procesu jmenuje především: „*Dosažené úspěchy na našich územích a vzdělání, které dáváme jejich elitám*“, ve snaze udělat z dekolonizace především výsledek dokonalého díla Francie v koloniích.

Určil, jaká by měla být politika Francie ve chvíli, kdy docházelo k dekolonizacím: neklást překážky do cesty „*nevyhnutelnému*“ pokroku, a tím riskovat „*vážné nepříjemnosti*“, ani naopak se z nich těšit, aby se dalo lépe osvobodit od toho, co bylo opakem „*myšlenky, že Francie je tvořena jenom jí samotnou a myšlenka, že celý svět je tvořen Francií*“. Vede tedy francouzskou politiku hodnou génia, uznává nezávislosti jednotlivých zemí, ale zároveň zachovává veškeré vztahy s bývalými koloniemi.

Jistě stojí za zmínku i tisková konference z 5.prosince 1960, která byla především ta, kde Charles de Gaulle odhalil svůj pohled na dekolonizaci. Definoval ji jako světový fenomén, který je nevyhnutelný. Pronesl, že „*otázka není, zda kolonizovaný lid dosáhne nebo nedosáhne samostatnosti, ale zda jejich osamostatnění bude s Francií nebo proti ní*“. Toto prohlášení, protiřečí ve skutečnosti generálově dřívějšímu odmítnutí, uznat africkému lidu právo na to, vybrat si mezi federací, konfederací a nezávislostí, později povinností, kterou jim uložil, (nutnost vybrat si mezi připojením se ke Společenství nebo odloučením se s úplným přerušením styků s Francií) a jeho konečnému zoufalství a snaze o udržení Společenství navzdory nezávislostem.¹⁷

¹⁶ De Gaullův televizní projev. De Gaulle sur décolonisation Afrique Noire (Edition spéciale - 10/11/1959), autorský překlad

¹⁷ Dautresme, Olivier. 1960, année de l'Afrique. [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.cndp.fr/pour-memoire/1960-annee-de-lafrique/introduction/>

2.5 Dekolonizace Mali

¹⁸Obecně dekolonizaci můžeme popsat jako nástup politické, ekonomické a právní nezávislosti vůči kolonizátorské zemi, to znamená proces, kterým země dříve násilně kolonizovaná, okupovaná, zalidněná a využívaná ve prospěch cizí mocnosti, získá suverenitu na svém vlastním území. Dekolonizace Afriky je zároveň návratem k předkoloniální situaci a ke zdroji nových konfliktů, vzniklých během koloniálních změn. Henri Brunschwig rozvíjí tuto myšlenku a poznamenává, že dekolonizace ukazuje absolutní selhání kolonizačního projektu a mýtu o asimilaci a je zodpovědná za paniku určitých elit, co se týká asimilace imigrantů na francouzské půdě.

¹⁹Přestože vzniklo francouzské Společenství, tak některým zemím nestačilo být autonomními v rámci Společenství, ale chtěly vytvořit samostatný nezávislý stát. Některé státy chtěly nahradit Francouzskou západní Afriku federací členských států. A tak roku 1959 Senegal, Súdán, Horní Volta a Dahome založily Federaci Mali. Horní Volta a Dahome později vytvořily Radu dohody, jako protiváhu Federaci Mali. Federace tedy měla pouze dva členy. Jako první stát Společenství požádala Federace Mali o nezávislost. Jednání o nezávislosti byly zahájeny 18.ledna 1960 v Paříži a 20.června 1960 vyhlásila Federace Mali nezávislost. Přes vyhlášení nezávislosti však měla nadále pokračovat ekonomická a vojenská spolupráce s Francií. Spojení Senegalu a Súdánu ve Federaci bylo logickým krokem v rámci geopolitiky, avšak Federace Mali byla nestabilní. Docházelo k politickým a osobním neshodám. Bohatší Senegal měl především strach, že bude muset dotovat zaostalý Súdán. Zásadní rozdíl pak byl v tom, že Senegal chtěl rozvíjet demokratické instituce a spolupráci se Západem, zatímco Súdán chtěl totalitní model komunistických zemí. Senegal tedy vystoupil z federace a vyhlásil nezávislost. Súdán byl tedy nucen 22. září 1960 vyhlásit republiku Mali, která si nechala jméno, hymnu a vlajku zaniklé federace.

¹⁸ Brunschwig, Henri. *French Colonialism, 1871-1914: Myths and Realities*. Praeger, 1966

¹⁹ Zidek, Petr. *Mali*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004. Stručná historie států, sv. 24. ISBN 80-727-7277-5.

2.5.1 Příčiny dekolonizace Mali

Možných příčin a faktorů, které zapříčinily dekolonizaci může být mnoho. Existuje ale několik prokázaných, které hrály zásadní roli v tomto procesu.

Příčiny se od sebe liší podle kolonií a jejich vztahu s kolonizátorskou zemí. Přesto lze najít několik společných faktorů, které můžeme rozlišit a které utváří obrázek o politické cestě k samostatnosti, které jsou stejné i pro Mali.

²⁰ Zaprvé je zde porážka Francie z roku 1940. Okupace části Evropy nacistickým režimem, japonské běsnění v Asii a hrůzy války, které zničily proslulost a prestiž „bílého muže“ v metropoli, v očích „poddaných“ koloniálního impéria způsobilo oslabení Evropy na konci druhé světové války.²¹ Konflikt druhé světové války zrychlil rozvoj národních požadavků v Africe, stejně jako v ostatních částech světa pod nadvládou Evropy. Stejně jako v letech 1914-1918, nástrahy války zpochybnily nadvládu Evropanů. Naproti tomu země, které jsou tradičně proti kolonizaci, Spojené státy americké a SSSR, vyšly z druhé světové války posílené oproti metropolím, které byly oslabeny. Organizace spojených národů (OSN), které dala druhá světová válka vzniknout, se také vložila do procesu a podporovala zrovnoprávnění. Na základě tohoto nového kontextu, se koloniální mocnosti pokusily adaptovat za použití reform, vyjednávání ale také potlačení. Neschopnost Francie pochopit nové spojitosti způsobovala, že nedělala potřebné uzpůsobení. V roce 1945 zůstala Francie upnutá k realitě, která se stala mýtem: vytvoření a udržení francouzského Alžírka, Indočíny a Francouzské unie²², přestože britská dekolonizace už začala (Egypt 1936 a Indie 1947) a Spojenci zrušily italské a holandské kolonie (Indonésie 1949)

Druhým vážným důvodem byla nerovnost mezi utlačovateli a utlačovanými a zpochybnění výhod, které metropole z kolonií získávala. Přes několik pozitivních faktorů, které kolonizace přinesla (vznik nemocnic, cest, využití zemědělství a průmyslu, vznik železničního a přístavního zázemí, vymýcení endemických nemocí,

²⁰ Dautresme, Olivier. 1960, année de l'Afrique. [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.cndp.fr/pour-memoire/1960-annee-de-lafrique/introduction/>

²¹ Owermann, Manfred. *L'ambiguïté de la décolonisation et le travail de mémoire* [online]. Ludwigsburg [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.ph-ludwigsburg.de/html/2b-frnz-s-01/overmann/baf5/Overmann2010ZRomSDDecolonisation4,2pages9-31.pdf>. Dizertační práce. PH Ludwigsburg, University of education.

²² Politický subjekt, který nahrazoval francouzský koloniální systém Francouzského impéria

zavedení povinné školní docházky) a fakt, že ne všichni účastníci byli utlačovatelé, nemůžeme už v 21. století popírat, že kolonizace znamená především, dobývat, okupovat, podřídit si, vládnout, diskriminovat a že je v rozporu s principy svobody, rovnosti a bratrství. Zájmy kolonizátora vždycky převládaly a prohlubovaly tyto čím dál tím více zřejmé nerovnosti.

²³a) Kolonisté musejí plnit více práce než kolonizátoři, ale nemají stejná politická práva. A tak jsou původní obyvatelé degradováni na druhořadou rasu, kterou využívají.

b) Francouzská zásada 1. republiky: svoboda, rovnost a bratrství, je nahrazena koloniální zásadou 3. republiky: poddanost, hierarchie, vyloučení, a pak znovu zpochybněno stoupenci dekolonizace 4. a 5. republiky.

c) Tradiční zemědělství je zničeno ve prospěch vývozní kultury, ze které těží jenom kolonizátoři. Těžba surovin a zdrojů energie nepřináší žádný výrazný zdroj příjmů pro kolonizované země.

d) Tyto nerovnosti podpořily rozvoj hnutí za nezávislost a probouzení nacionalismu. Jsou to hlavně elity z kolonizovaných zemí, které měly často vzdělání získané v metropolích, kdo se domáhal nezávislosti ve jménu demokratických principů kolonizačních zemí.

Třetím, neméně důležitým důvodem, byl externí tlak na Francii. Jednak to byl tlak ze strany nových velmocí, USA a SSSR, ale také z nově vzniklé organizace OSN. Ta hrála zásadní roli v procesu, který povede evropské kolonie k nezávislosti na africkém kontinentu. Charta OSN, podepsaná 26. června 1945 50 zeměmi, mezi nimi i Československá republika, Spojené státy americké a SSSR, ustanovuje, že jedním z cílů je: „rozvíjet přátelské vztahy mezi národy, založené na respektování principu rovnosti práv člověka a práva na sebeurčení národa“.²⁴

²³ Owermann, Manfred. *L'ambiguïté de la décolonisation et le travail de mémoire* [online]. Ludwigsburg [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.ph-ludwigsburg.de/html/2b-frnz-s-01/overmann/baf5/Overmann2010ZRomSDDDecolonisation4,2pages9-31.pdf>. Dizertační práce. PH Ludwigsburg, University of education.

²⁴ Charta OSN. Kapitola I, článek 1 a 2.

3. Zajišťování francouzského vlivu v Mali po dekolonizaci

Po dekolonizaci v roce 1960 se Mali snažilo zbavit čehokoliv, co připomínalo koloniální režim. Požadovali například evakuaci francouzských vojenských základen. Především se jednalo o letecké základny ke kontrole Alžírsku. Charles de Gaulle vyslal ministra kultury Andrého Malrauxe, aby zmínil napětí týkající se této situace. Po dohodě z roku 1961 skončila, po 78 letech, přítomnost francouzských vojsk v Mali.

Přesto se toto zbavování netýkalo všeho. V některých oblastech se, po vyhlášení nezávislosti, vzájemné vztahy mezi bývalou kolonií a Francií posilovaly.²⁵

²⁶Koloniální úředníci většinou zůstali v zemi a stali se články v novém mechanismu spolupráce. Francouzští konzultanti, většinou bývalí správci kolonií, byli nabídnuti novým africkým prezidentům a ministrům jako techničtí asistenti. Noví afričtí prezidenti také byli většinou studovaní ve Francii, a tak si s ní uchovaly pevná pouta. Nové nezávislé státy kopírovaly státní strukturu bývalé metropole, její ústavu, ale také administrativní rámce. Toto pokračování správních rámců a silné politické vztahy mezi Francií a africkými zeměmi zlepšilo obchodní situaci a částečně eliminovalo některé negativní dopady nezávislosti.

„Dekolonizace tedy často spočívala pouze ve změně svrchovanosti. Došlo samozřejmě k nahrazení jedné politické moci druhou, ale jinak přetrvaly všechny možné ekonomické vazby, jež dřívější závislost udržovaly při životě: její nová forma byla ku prospěchu jak bývalé metropoli, tak místní „nové buržoazii“.“²⁷

²⁸Africké obyvatelstvo přijalo konec kolonizace s nadšením. Nástup politické suverenity musel zároveň se svobodou přinést pokrok a jednotu afrického kontinentu. Optimismus z prvních let narazil na mnohé obtíže, politické (státní převraty, občanské války), stejně tak jako ekonomické a sociální (zadlužení, problémy se zaostalostí). Státy

²⁵ Zidek, Petr. *Mali*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004. Stručná historie států, sv. 24. ISBN 80-727-7277-5.

²⁶ Lavalée, Emmanuelle a Julie Lochard. Independence and trade: new evidence from French colonial trade data. [online]. [cit.2014-03-30]Dostupné z: <http://www.etsg.org/ETSG2012/Programme/Papers/192.pdf>

²⁷ Ferro, Marc. *Dějiny kolonizací: od dobývání po nezávislost 13.-20. století*. Vyd. 1. Praha: NLN Nakladatelství lidové noviny, 503 s. ISBN 978-807-1060-215. str.33

²⁸ Dautresme, Olivier. 1960, année de l'Afrique. [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.cndp.fr/pour-memoire/1960-annee-de-lafrique/introduction/>

se snažily sjednotit, aby je překonaly, ale tyto stálé obtíže podporovaly „afropesimismus“

„Při úvahách o osudu svých zemí, dospívají někteří Afričané k názoru, že důsledky koloniální nadvlády nebyly všechny tak zhoubné, jak se myslelo: po třiceti letech už nemůže být kolonialismus považován za viníka všech nezdarů, jež následovaly. Velké naděje ve skutečnosti ztroskotaly proto, že rozvoj nově nezávislých států narušila hospodářská unifikace světa.“²⁹

³⁰Přes všechno co kolonisté udělali, nezanechala francouzská přítomnost v Afričanech, kteří si někdy i nechávají zdát o štědré Francii, jenom špatné vzpomínky. Dekolonizace také vyvolala strach z ekonomického úpadku a návratu k otrockému státu, kterému vládlo pár vůdců kmenů.

Přes dekolonizaci Francie nadále pokračovala ve své spolupráci s Mali. Nicméně bylo potřeba vytvořit nové způsoby, jak v této již bývalé kolonii udržet svůj vliv. Po dekolonizaci z roku 1960 přišla série smluv mezi Francií a Mali. Některými si Francie zajišťovala svůj vliv v té době, jinými myslela více do budoucnosti. Některé dokonce zdánlivě pro Francii nepřinášely nic, ba naopak je stály mnoho peněz.

3.1 Pokračování francouzsko-malijské spolupráce na základě smluv po dekolonizaci

12. ledna 1962 obě země navázaly na původní jednání o francouzsko-malijských vztazích v Paříži. Jednalo se především o ekonomickou, finanční a kulturní spolupráci, která byla potvrzena dohodami hned o měsíc později. Předmětem těchto dohod byla spolupráce v oblasti vzdělání, vědy a kultury. Francie se jimi zavazovala podniknout potřebná opatření, aby co nejvíce podpořila Mali v rozvoji vzdělání, výzkumu, kultury a sportu.

²⁹ Ferro, Marc. *Dějiny kolonizací: od dobývání po nezávislost 13.-20. století*. Vyd. 1. Praha: NLN Nakladatelství lidové noviny, 503 s. ISBN 978-807-1060-215.str 232

³⁰ Owermann, Manfred. *L'ambiguïté de la décolonisation et le travail de mémoire* [online]. Ludwigsburg [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.ph-ludwigsburg.de/html/2b-frnz-s-01/overmann/baf5/Overmann2010ZRomSDDecolonisation4,2pages9-31.pdf>. Dizertační práce. PH Ludwigsburg, University of education.

„Státy se budou snažit usnadnit všemi prostředky především organizaci turistických a dokumentárních cest, stáží a studijních výměn mládeže. Obě strany budou podporovat výměnu kulturních a přírodních dokumentů, jednak, aby podpořily a šířily vědecký pokrok, literaturu a umění a aby vytvořily podmínky pro objektivní znalost každého z obou národů, především při psaní školních učebnic.“...„Obě strany budou podporovat výměny osob, dokumentů, materiálů, zkušeností v oblasti publikací, filmu a rádiového vysílání. to samé platí pro oblast vědy.“³¹

Těmito dohodami si oba státy zajistily pokračující spolupráci v daných oblastech. Pro Mali byly tyto smlouvy o spolupráci velmi důležité, protože získala podporu, a to hlavně finanční, od Francie. Bez této podpory by se mohlo Mali jen těžko po dekolonizaci rozvíjet. Nicméně to byly dohody výhodné i pro Francii. Ta sice nezískala žádný velký přínos pro svoje oblasti vzdělání, výzkumu a kultury, ale získala si závislost Mali na její podpoře.

14.ledna 1964 byla podepsána Dohoda o spolupráci v justičním rámci mezi Francouzskou republikou a republikou Mali. Ta pouze upravovala soudní a mimosoudní jednání v oblasti občanského a obchodního a stejně tak trestního a administrativního charakteru, určené osobám s trvalým bydlištěm na území jednoho ze dvou států.

V roce 1970 došlo na žádost Mali o pomoc Francie. O tu požádala v rámcové dohodě v oblasti vyššího vzdělání mezi Francouzskou republikou a republikou Mali, zveřejněné Dekretem č.74-242 z 6.března 1974. Republika Mali požádala Francii o pomoc a udržení rozvoje vyššího vzdělání na mezinárodní úrovni na území Mali. Vysoké školství v Mali mělo problémy a hrozilo, že přestane na mezinárodní úrovni existovat. To by se opět bez pomoci Francie stalo a tak Mali mohlo děkovat za zásah Francie.

Později pak přišla obecná dohoda mezi vládou Francouzské republiky a vládou republiky Mali o sociálním zabezpečení, která byla zveřejněna Dekretem č.83-577 z 16.června 1983. V této dohodě se vlády rozhodly úžeji spolupracovat v oblasti sociálních věcí. Znovu potvrdily princip rovnosti zacházení občanů obou států vzhledem k legislativě o sociálním zabezpečení v každém ze států.

³¹ Bases documentaires du ministère des Affaires étrangères et européennes. [online]. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://basedoc.diplomatie.gouv.fr/exl-php/util/documents/accede_document.php. Accord de coopération culturelle entre la republique Francaise et la république du Mali, article II, autorský překlad

Francie pokračovala v rozvíjení vztahů s Mali přidáváním různých smluv a dohod, čímž si postupně zajišťovala, že čerstvě dekolonizované Mali nepadne do rukou Sovětského svazu. Samozřejmě si Francie také díky svým častým dohodám, vyznívajícím ve prospěch Mali, zajišťovala závislost Mali na Francii. Finanční pomoc, kterou Francie poskytovala, pak ještě završila podepsáním dohody o vzniku Afrického fondu solidarity, který vznikl pod její záštitou v roce 1979.

Do finanční pomoci Francie po roce 1990 také spadala pomoc Malijským emigrantům. Tato pomoc byla sepsána v Dekretu č. 90-546 z 27.června 1990 o dohodě mezi vládou Francouzské republiky a vládou republiky Mali o pomoci při znovu začlenění pracovníků, kteří emigrovali do Francie, zpět do pracovního procesu.

³²Vzhledem k přátelským vztahům mezi zeměmi uznala Francie potřebu pomoci malijským pracovníkům, kteří si přejí navrátit se do své země a respektuje jejich svobodné rozhodnutí a přiznává Mali příspěvek na rozvoj. Budou pro ně uspořádány stáže profesního vzdělávání, aby se jim umožnilo adaptovat se, za dobrých podmínek, do pracovního procesu a aktivit Mali, které jim budou nabídnuty v rámci této dohody. Navíc získají finanční a celní výhody aby se usnadnilo jejich začlenění.

Francie také podepsala s Mali sérii dohod, které usnadňovaly pohyb osob.

V prosinci 2000 se jednalo o smlouvu o společném rozvoji mezi vládou Francouzské republiky a vládou republiky Mali, která definuje specifickou politiku rozvoje zaměřenou na migraci, s cílem: upravit pohyb osob, zejména jako odpověď na požadavek vzdělání Mali v rámci programů společného rozvoje. Tato smlouva měla hlavně podporovat pohyb migrantů pravidelně se usidlujících ve Francii, a to hlavně z důvodu rozvoje jejich vlastní země. Navazovala na předchozí dohody o volném pohybu a pobytu osob mezi Francií a Mali (Dekret 96-1088 z 9.prosince 1996) a (Dekret č.81-669 z 22.června 1981).³³

Francie si však také zajišťovala svůj vliv v Mali díky podepsání dohod o vojenské spolupráci, která byla obzvláště klíčová pro udržení vlivu. Bylo potřeba

³² Bases documentaires du ministère des Affaires étrangères et européennes. [online]. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://basedoc.diplomatie.gouv.fr/exl-php/util/documents/accede_document.php

³³ Tamtéž

navázat na dočasně přerušené vztahy ve vojenské oblasti z roku 1960. K tomu došlo o 17 let později v roce 1977 a pokračovalo Dekretem č. 90-1075 z 28. listopadu 1990 v dohodě o technické vojenské spolupráci mezi vládami Francouzské republiky a republiky Mali, podepsané 6.května 1985. Dohody za účelem upevnění a rozvoje vztahů mezi Francouzskou republikou a republikou Mali na základě rovnosti práv, vzájemného respektu, suverenity, teritoriální integrity a nevměšování se každé ze zemí do vnitřních záležitostí druhé. Francie chtěla přispět k efektivnímu posílení obrany republiky Mali. Došlo ke spolupráci na úrovni ozbrojených složek. Šlo hlavně o vojenskou, technickou podporu, výcvik a zlepšování malijských ozbrojených sil a poskytování vojenského materiálu a vybavení.

Republika Mali však netěžila pouze ze spolupráce s Francií, i když ta pro Mali byla vitální. V oblasti hospodářství se snažila získat jakoukoliv podporu, která byla možná.

3.1.1 Spolupráce EHS³⁴ a států AKT³⁵ - (Dohody z Yaoundé, Lomé a Cotonou)

Jednalo se o rozvoj spolupráce mezi Evropským hospodářským společenstvím (dnes Evropskou unií) a státy Afriky, Karibiku a Tichomoří. Přestože vzájemné vztahy vždycky byly a vždy zůstanou jedním z hlavních znaků moderního rozvoje spolupráce, byla to Smlouva z Říma z roku 1957, která první zavedla společnou politiku rozvoje a dala vzniknout Evropskému fondu rozvoje (EDF), který měl zajistit technickou a finanční pomoc státům, které byly v té době ještě pod evropskou nadvládou.

3.1.1.a Dohody z Yaoundé

První část EDF byla navržena na 5 let a začala v roce 1959. Nicméně mnoho zámořských oblastí získalo nezávislost a bylo potřeba původní návrh předělat. Státy EHS a africké státy se poprvé v historii roku 1963 setkaly, aby podepsaly dohodu o spolupráci. Díky tomu byly africkým zemím přislíbeny preferenční obchodní podmínky

³⁴ Evropské hospodářské společenství

³⁵ Státy Afriky, Karibiku a Tichomoří

pro nezdaněný přístup vybraného afrického zboží na evropský trh. Navíc byla schválena pokračující podpora Evropského fondu rozvoje a Evropské investiční banky.

3.1.1.b Dohody z Lomé

Dohody z Yaoundé vypršely v roce 1974 a po nich následovaly hned další, dohody z Lomé. Ustanovení nových preferenčních obchodních dohod nebylo ani tak navázání na ty předchozí, jako vytvoření nových, a to jak z důvodu neuspokojivých výsledků předchozích dohod, tak kvůli změnám v rámci evropské politiky. Z pohledu afrických států byly nové jednání o podmínkách také podníceny silnými neokoloniálními aspekty, které se daly v předchozích smlouvách z Yaoundé nalézt a samozřejmě špatnými ekonomickými výsledky. Tato strategie rozvoje se rozšířila z regionální strategie na globální úroveň se zavedením Obecného preferenčního systému v roce 1971 (GSP).³⁶

3.1.1.c Dohody z Cotonou

„Po uplynutí doby platnosti čtvrté úmluvy z Lomé dne 29. února 2000 vytvořila dohoda o partnerství podepsaná v beninském Cotonou dne 23. června 2000 nový dvacetiletý právní rámec pro vztahy mezi Evropskou unií (EU) a zeměmi Afriky, Karibiku a Tichomoří (AKT). Stejně jako úmluva z Lomé si i dohoda z Cotonou klade za cíl zvyšovat životní úroveň a zlepšovat hospodářský rozvoj zemí AKT a navázat s těmito zeměmi užší spolupráci v duchu opravdového partnerství. Nové dohoda se nicméně od předchozích úmluv liší tím, že její rámec přesahuje tradiční okruh rozvojových otázek. Hlavním cílem je vymýcení chudoby prostřednictvím úplnější integrace států AKT do světového obchodního systému. Dohoda rovněž posiluje institucionální a politický rozměr vztahů AKT-EU, zejména v klíčových oblastech, jako jsou lidská práva, demokracie a řádná správa věcí veřejných. První revize dohody v roce 2005 měla za úkol zlepšit politický dialog, zakotvit uznání rozhodnutí Mezinárodního trestního soudu všemi stranami a zjednodušit postupy pro poskytování pomoci. Do dohody byly rovněž

³⁶http://eeas.europa.eu/delegations/cameroon/eu_cameroon/political_relations/yaounde_cotonou/index_fr.htm. De Yaoundé à Cotonou. Délégation de l'Union Européenne en République du Cameroun.

doplněny odkazy na cíle týkající se omezování šíření zbraní hromadného ničení a boje proti terorismu."³⁷

3.2 Západoafrická měnová unie

³⁸Mnoho bývalých kolonií, a Mali není výjimkou, se po osamostatnění rozhodlo zachovat měnový mechanismus. Měnovou unií (Franc zone), která se datuje ještě do koloniálního období. Poskytovala neomezené krytí garantované francouzskou pokladnou a fixní směnný kurs mezi malijským frankem na jedné straně a francouzským frankem (nyní eurem) na straně druhé. Což samozřejmě, mimo jiné, usnadňovalo obchod mezi zeměmi.

Tato unie byla založena v roce 1962 a v roce 1994 přejmenována na Západoafrickou hospodářskou a měnovou unií. Skládá se z 8 států, které se snaží o větší regionální integritu, společné vývozní tarify a zlepšení konkurenceschopnosti v rámci ekonomických aktivit v oblasti otevřeného trhu a právně rozděleného a vyrovnaného prostředí.

Mali zažívalo po dekolonizaci ekonomické problémy, inflaci a chudobu. Procento gramotnosti se sice zvýšilo a kvalita zdravotní péče zlepšila, ale i tak bylo obojí na špatné úrovni. Nově vzniklá republika Mali očekávala, že zavedením vlastní měny pomůže řešení těchto problémů.³⁹ A tak Mali v červenci roku 1962 opustilo Západoafrickou měnovou unií a vytvořilo malijský frank a s tím i institut na tisknutí peněz. Důsledky tvorby malijského franku se ale brzy ukázaly jako katastrofální. Již od začátku byl malijský frank závislý na francouzské měně, v té době tedy na francouzském franku.⁴⁰ Ale již po několika letech se začalo Mali silně zadlužovat a jeho hospodářské problémy se prohlubovaly a dostaly se až na takovou úroveň, že muselo

³⁷ http://www.smcsixthform.com/euroscola/relations/general/article_7256_cs.htm. Vztahy se zeměmi Afriky, Karibiku a Tichomoří: od úmluv z Yaoundé a Lomé k Dohodě z Cotonou. Článek 310 Smlouvy o ES.

³⁸ Lavalée, Emmanuelle a Julie Lochard. Independence and trade: new evidence from French colonial trade data. [online]. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.etsg.org/ETSG2012/Programme/Papers/192.pdf>

³⁹ Zidek, Petr. *Mali*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004. Stručná historie států, sv. 24. ISBN 80-727-7277-5.

⁴⁰ Mali, Des royaumes soudanais à l'Etat contemporain. [online]. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://www.clio.fr/CHRONOLOGIE/chronologie_mali.asp

požádat Francii o pomoc. Tyto problémy byly potvrzeny i diagnostikou malijské ekonomiky, kterou si nechal vypracovat Mezinárodní měnový fond. Velké potíže měla země mimo jiné i kvůli příliš rychlému růstu míst veřejných funkcí. Mali brzy zjistilo, že jeho cesta rozvoje a pokroku nepovede mimo Západoafrickou měnovou unii.

⁴¹V únoru a v prosinci roku 1967 byly podepsány měnové dohody mezi Francií a republikou Mali. Díky těmto dohodám se Mali mohlo navrátit do Západoafrické měnové unie. Ztratilo ale měnovou autonomii a garanci stabilní měny. Francie poskytla Mali subvenci 3 miliard malijských franků a navíc konsolidovala malijský dluh. Došlo také na liberální opatření, kterými Francie devalvovala malijskou měnu o 50% a harmonizovala finanční legislativu s Unií.⁴² Jednalo se o smlouvu o převodu práva na vydávání bankovek na Centrální banku Mali, volnou směnitelnost malijského franku a dohodu mezi vládou Francouzské republiky a vládou republiky Mali o měnové politice. Republika Mali se snažila o rozšíření spolupráce v měnové oblasti a byla přesvědčená, že pouze znovu začlenění se do Západoafrické měnové unie jí umožní trvalé udržení této spolupráce.

Avšak i přes znovu začlenění do Unie se ekonomická situace podle zprávy (1980) vypracované na žádost Světové banky zhoršila.

A tak Francie v roce 1981 poskytla Mali finanční pomoc, aby se mohlo lépe znovu začlenit do Západoafrické měnové unie. Paříž se stala prvním klientem a směřovalo tam 30% malijského exportu. Francie rozšířila svoji rozpočtovou pomoc Mali, což bylo nutné vzhledem k tomu že zahraniční dluh Mali se od roku 1981 do 1991 ztrojnásobil na více než 2,5 miliardy dolarů. Nedlouho poté, na francouzsko-africkém summitu v Baule v roce 1990, Francois Mitterrand podmínil pokračování francouzské pomoci v rozvoji uskutečněním demokratických pokroků. V té době vzniklo více hnutí a institucí než kdy předtím. Národní kongres demokratické iniciativy, Aliance pro demokracii v Mali, Studentská asociace Mali, atd. 12.ledna 1994 dochází také znovu k devalvaci malijského franku o 50 % vůči francouzskému franku. Končí také fixní parita francouzského a malijského franku a to z rozhodnutí pod tlakem, ze strany

⁴¹ Bases documentaires du ministère des Affaires étrangères et européennes. [online]. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://basedoc.diplomatie.gouv.fr/exl-php/util/documents/accede_document.php

⁴² Zidek, Petr. *Mali*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004. Stručná historie států, sv. 24. ISBN 80-727-7277-5.

mezinárodního měnového fondu a světové banky, podle kterých byl příliš nadhodnocen. To Mali vnímalo jako „opuštění“ ze strany bývalé metropole.⁴³

Ačkoliv tedy Francie do fungování Západoafrické měnové unie tolik nezasahovala, Mali by se bez její pomoci možná nebylo schopné znovu do Unie dostat a jeho následný rozvoj a další spolupráce s Francií by byla ohrožena.

3.3 Françafrique

Je termín, který odkazuje na ekonomické a politické vztahy mezi Francií a Afrikou. Poprvé ho použil Félix Houphouët Boigny, ale dnes je spojován s nekoloniálními vztahy Francie a jejími bývalými africkými koloniemi. Sféra vlivu Françafrique pramení z doby kolonizace a je založena na oficiálních i nelegálních sítích.

Françafrique byla poprvé použita v pozitivním slova smyslu, později se však začala užívat pro popsání skrytých vztahů mezi Francií a Afrikou. Francois-Xavier Verschave, ředitel asociace Survie, ji dokonce popsal jako „*tajnou kriminalitu francouzské ekonomiky a politiky vyšších úrovní, kde funguje skrytá „nelegální republika“*“ Pozměnil také slovo na „France à fric“, kde fric znamená peníze. Což podle něj odpovídalo tomu, co ve skutečnosti tento termín znamená.

⁴⁴Taktika Françafrique byla motivována třemi strategickými zájmy: zaprvé ekonomický, který spočíval v poskytnutém a zajištěném přístupu ke strategickým surovinám (ropa, uran, atd.) a nabídnutém preferenčním investičním odbytu pro francouzské nadnárodní společnosti. Zadruhé diplomatický, který měl udržet upadající status Francie jako světového tahouna se sítí spojeneckých zemí podporujících ji v mezinárodních institucích. A politický, mající za úkol odstranit komunistickou expanzi do Afriky podpořením anti-komunistických režimů, stejně tak jako zvýšení počtu francouzských vojenských základů na Africkém kontinentu. V rámci politického se

⁴³ Mali, Des royaumes soudanais à l'Etat contemporain. [online]. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://www.clio.fr/CHRONOLOGIE/chronologie_mali.asp

⁴⁴ Vive la Françafrique! Who Benefits from Niger's Uranium?. [online]. [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://thinkafricapress.com/niger/vive-la-francafrique-nuclear-colonialism-uranium-areva>

jednalo například i o pomoc nebo svržení vlád afrických států podle toho, jak se to Francii zrovna hodilo.

Françafrique přineslo od doby „fungování“ mnoho skandálů na nejvyšších úrovních. Nejznámější z nich jsou asi případy Anglogate a Elf-Aquitaine.

Anglogate je případ, ve kterém se měnily zbraně za ropu v Angole. Hlavní podezřelí obcházeli zákaz prodeje zbraní do Angoly během občanské války (1993-1998), když poslaly zbraně v hodnotě 791 milionů dolarů výměnou za ropu pro francouzské mezinárodní společnosti. Obviněno bylo mnoho vysoce postavených francouzských hodnostářů, mezi nimi i například syn bývalého francouzského prezidenta Mitteranda.

⁴⁵Podobný případ se stal na začátku 90 let, Elf-Aquitaine. Tři vedoucí pracovníci ropné společnosti Elf-A, šli před soud kvůli rozsáhlé korupci. Uprostřed této korupce bylo napojení společnosti na Afriku. Obvinění také jako první mluvili o tom, jak se peníze francouzských daňových poplatníků rozhazovaly v Africe po celém kontinentu.

Dnes by se dal vliv Françafrique ukázat na monopolu těžby uranu v Nigeru, který byl ohrožen povstáním Tuaregů v Mali. Čímž by se dala z jedné části vysvětlit francouzská intervence v Mali.

Francie již dlouho říká, že je třeba upustit od staré myšlenky Françafrique. Jak prezident Hollande, tak jeho předchůdce Sarkozy, již mnohokrát ve svých projevech mluvili o ukončení Françafrique, ale vojenská přítomnost Francie a pokračující ekonomická kontrola v bývalých koloniích naznačuje, že vztahy pokračují.

⁴⁶V nejlepším to byl pokus o rozšíření obchodních výhod a vývoje a o udržení francouzsky mluvící Afriky součástí francouzské kulturní sféry. V nejhorším to byl zkažený systém, který sloužil Francii k získání svých zájmů jak ve Francii, tak v

⁴⁵ Angolagate' Trial Explores Corruption in France. [online]. [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://www.findingdulcinea.com/news/Europe/Sept-Oct-08/-Angolagate--Trial-Explores-Corruption-in-France.html>

⁴⁶ France and Mali: An 'ironic' relationship. [online]. [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-21065970>

afrických státech. V zásadě to fungovalo tak, že africké státy budou posílat svoje nerostné bohatství a na oplátku zašle Francie vojáky, když to bude potřeba

4. Současné dění ve Francii a Mali

Přestože podle některých je pojem *Françafrique* minulostí a Francie neusiluje o udržení vlivu ve svých bývalých koloniích, můžeme slyšet a číst v médiích, že Francie navázala na svoje koloniální období Říše a pod rouškou neokolonialismu si udržuje vliv ve svých bývalých koloniích. 11. ledna 2013 francouzský prezident François Hollande oznámil intervenci francouzské armády v Mali, ve které proti sobě stály malijská armáda a tuarežské hnutí za nezávislost MNLA a různé džihádské skupiny. Vstup Francie do války v jedné z jejích bývalých kolonií byla prezentována jako odpověď na žádost o pomoc hlavy státu republiky Mali, prezidenta Diouana Traorého.

4.1 Pozadí malijské situace

4.1.1 Politika

⁴⁷Mali mírově získalo samostatnost od Francie v roce 1959, nejdříve jako součást federace se Senegalem, která však nevydržela dlouho. Zakládající prezident Modibo Keita založil socialistickou diktaturu o jedné politické straně. v Roce 1968 byl Keita vypuzen během vojenského převratu Moussou Traorém, který se stal prezidentem na další více než dvě dekády. Od roku 1989 začali obyvatelé Mali čím dál, tím víc chtít demokracii o více politických stranách. V roce 1991 Amadou Toumani Touré (znám jako ATT) svrhl Traorého během vojenského puče a uspořádal demokratické volby. Dlouhodobý opoziční aktivista Alpha Oumar Konaré byl zvolen prezidentem. Neustále rostoucí reputace Mali jako demokratické země byla podpořena v roce 2002, když Konaré, po konci dvou funkčních období, odstoupil a prezidentem se stal ATT, znám díky svojí reputaci také jako „voják demokracie“. To byla první demokratická změna civilního vůdce v dějinách Mali. ATT, který byl znovu zvolen v roce 2007, se snažil o širokou a flexibilní vládnoucí koalici, styl, který označil za politický „konsensus“, kdy jednotlivé strany nemají žádné jasně vyhraněné ideologické preference. Tento systém ale stimuloval korupci a podporoval politické elity nebo alespoň způsobil to, že to tak veřejnost vnímala. V březnu 2012 byla však budoucnost konsensu nejasná, protože ATT chtěl odstoupit s plánovanými volbami v dubnu 2012 a neměl jasného nástupce.

⁴⁷ Lecocq, Jean Sebastian. *Disputed desert decolonisation, competing nationalisms and Tuareg rebellions in northern Mali*. Boston: Brill, xxxii, 433 p. Afrika-Studiecentrum series, v. 19.

4.1.2 Islám v Mali

⁴⁸Malijská populace je z 90% procent muslimská s animistickými a křesťanskými komunitami, které tvoří zbývajících 10 %. Předkoloniální říše dnešního Mali hrála hlavní roli v šíření Islámu v západní Africe. Hlavně saharské město Timbuktu, později nezbytná křižovatka pro regionální obchod, bylo hlavním centrem pro islamistické učence. Přesto se v posledních letech objevily radikální a konzervativní náhledy. V roce 2005 Mezinárodní krizová skupina varovala, že, přestože rizika islamistického extremismu v severní Africe byly západními politickými vůdci zveličovány, představuje Mali největší hrozbu ze všech zemí západní Afriky, kromě Nigeru, ohledně islamistických násilných aktivit. Zatímco je toto riziko aktuálně jasně viditelné na severu země, tak to také ovlivnilo politiku v Bamaku. Například v roce 2009, byl potlačen zákon, který by rozšířil a zajistil ženská práva. Postaraly se o to různé městské a náboženské skupiny, a to přes podpis prezidenta Tourého. Návrh byl poté upraven podle náboženských vůdců a postrádal mnoho progresivních návrhů první verze.

4.1.3 Tuaregská otázka

Členové napůl nomádské rozmanité komunity, která sídlí částečně v Mali, Nigeru, Burkině Faso, Alžírsku a Libyi, se pravidelně bouřili proti malijskému státu. To samé dělali v Nigeru. Tuaregové jsou menšina v malijské společnosti, i když jejich počet není jasný. Tuaregové si nárokují větší kontrolu nad severním územím, které označují jako svoji historickou domovinu, Azawad. Stěžovali si také na zanedbávání a diskriminaci ze strany malijské vlády, která byla od nezávislosti ovládána jižními etnickými skupinami. Nedávno ujednaná rozdělení ze začátku 90. let a z 2006-2009, zprostředkovaná Alžírskem, položily základní kámen pro křehký mír tím, že slíbily regionální autonomii, integraci tuaregských bojovníků do armády a větší státní pomoc pro zpustošený sever. Vláda však nikdy plně nesplnila tyto ujednání a kvůli nesplnění těchto ujednání se Tuaregové cítili ukřivděni. Navíc byl konflikt podpořen potencionálním ovládním území se zásobami ropy a plynu na severu Mali.

⁴⁸ Arieff, Alexis. Congressional Research Service-Crisis in Mali. [online]. January 14 2013 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://www.fas.org/sgp/crs/row/R42664.pdf>

Nestabilita Mali pramení jak z vnitřních, tak z vnějších vlivů. Ty zahrnují špatné řízení, zničující dopad drogové přepravy a dalších nezákonných obchodů, rozdělení armády a její kolaps, neúplné plnění předchozích mírových dohod s tuaregskou rebelskou skupinou, příliv zbraní z okolních zemí a bojovníků z Libye od roku 2011. Silná korupce v těch nejvyšších kruzích, která je částečně napojená na zločineckou síť, přispěla k veřejnému odporu vůči vládě.

⁴⁹Hospodářské společenství západoafrických států (ECOWAS) se pokusilo, s různými výsledky, přemluvit malijskou armádu, aby přestala zasahovat do politiky a umožnila křehkou přechodnou civilní vládu. Místní orgány usnadňovaly vyjednávání mezi malijskou vládou a ozbrojenými skupinami na severu, tuaregskými separatisty MNLA, kteří začali konflikt v roce 2012, vedoucí k aktuálnímu sledu událostí a Ansar al Deen, malijskou islamisticky extremistickou skupinou. Veškeré snahy na vypracování adekvátní odpovědi na malijskou krizi byly znemožněny místními rozděleními a rivalitou a samozřejmě nedostatkem plánování a vojenské schopnosti.

Rozhodnutí ECOWAS, které povolilo dočasné vládě během dubna roku 2013 vládnout, představovalo politické dilema. Na jednu stranu byly volby viděny jako nutné pro utvoření vlády, která bude schopná plnit svoje závazky ohledně vyjednávání s ozbrojenými skupinami na severu a vést vojenské operace na severu země vůbec. Na druhou stranu byla myšlenka uskutečnění voleb bez severu země dost kontroverzní a podmínky, ve kterých se měly tyto volby uskutečnit, dost nejisté. Na malijských občanech bylo čím dál, tím více, už i v dřívější době, vidět nespokojenost se stavem demokracie v zemi.

Rozhořčení Tuaregů kvůli kulturním právům, politické autonomii a historicky neexistujícím vládním investicím do severu země, dalo z části podnět k povstání za samostatnost, jež odstartovalo sérii událostí, které bylo nutné řešit. Důvody rozhořčení jsou pro mnoho severních Malijců stále velmi důležité. Mezi státy Sahelu, které jsou zasaženy působením AQIM⁵⁰ (Mali, Niger, Mauritánie) je již dlouho Mali vnímáno jako stát, který nejméně chce nebo je vojensky schopný zasáhnout proti této skupině.

⁴⁹ Technology Integration Division. *Mali in perspective: An orientation guide* [online]. 2011 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://famdliflc.lingnet.org/products/cip/mali/mali.pdf>

⁵⁰ Al Qaida islamistického Maghrebu

Během posledních let se Mali potýkalo souběžně s bezpečnostní, politickou a humanitární krizí. Islamistické extremistické skupiny rozšířily pole své působnosti v jejich zemi, sever Sahary šel ve stopách státního převratu z března roku 2012, během kterého došlo ke svržení demokraticky zvolené vlády a vedl ke kolapsu armádního velitelského řetězce. V hlavním městě Bamako, které se nachází na jihu, trpěla nově zformovaná vláda po převratu vnitřním rozdělením a vojenskými zásahy a musela se vypořádat s ekonomickou recesí a menšími příjmy. Nejistota v severním Mali zasáhla více než 350 000 lidí a ještě zhoršila místní, již tak špatnou, situaci ohledně jídla a špatných humanitárních podmínek.

4.2 Francouzská intervence v Mali

⁵¹11.ledna 2013 spustila Francie sérii vojenských operací proti povstaleckým cílům v severním Mali. Tyto operace byly odpovědí na žádost malijské vlády o pomoc při potlačování povstaleckého postupu na jih. Francouzské operace znamenaly náhlý a zásadní posun v mezinárodním řešení malijské situace. Předtím se mezinárodní úsilí soustředilo na návrh pro vojenskou intervenci vedenou západní Afrikou a vyjednávání s ozbrojenými skupinami na severu země, s vyhlídkami na legitimně vybranou a ve volbách zvolenou efektivní vládu pro Bamako. Tento návrh byl plně podporován Francií. Plánovaná regionální intervence označovaná jako: Afrikou vedená Mezinárodní podpůrná mise v Mali (AFISMA) byla schválena bezpečnostní radou OSN v prosinci 2012. Přesto však byla AFISMA ve fázi přípravy a potřebovala několik měsíců. Během plánování AFISMA vyvstaly závažné otázky ohledně vojenské způsobilosti a odhodlání malijských a regionálních vojáků, stejně tak jako otázky týkající se případných nákladů na humanitární důsledky takové akce. V rámci AFISMA bylo povoleno trénovat malijské bezpečnostní složky, aby pomohly v obnově stability v zemi, především severního území. To vše na základě rozhodnutí Bezpečnostní rady OSN 2085 z 20.prosince 2012. Cena za program AFISMA se odhadovala na 200-500 mil. dolarů.

⁵¹ Arieff, Alexis. Congressional Research Service-Crisis in Mali. [online]. January 14 2013 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://www.fas.org/sgp/crs/row/R42664.pdf>

⁵²Spojené státy americké poskytly logistickou podporu uskutečněným francouzským operacím, tak, jak o ně Francie zažádala. Obamovi řídicí pracovníci také poskytly podporu místním vojenským „příspěvatelům“ ,když se Francie a místní vůdci snažili o urychlení rozmístění AFISMA. Před francouzskou intervencí údajně američtí zákonodárci debatovali o jednostranné akci proti teroristickým jednotkám v Mali. Vedení bílého domu také požádalo Mali, aby zorganizovalo národní volby a podporovalo místní snahy vyjednat možnou cestu z politicky mrtvého bodu a násilného extremismu, aby se nešířily dále v oblasti.

Francouzský prezident François Hollande odůvodnil vojenskou intervenci na základě žádosti o pomoc od malijské vlády a vysvětlil ji jako nutnost pro to, aby malijské hlavní město nepadlo do rukou teroristů. Navíc francouzské vojenské jednotky pomáhaly bránit 6000 francouzských občanů v Bamaku. Jejich úkolem navíc bylo zabránit jakémukoliv dalšímu pokusu o destabilizaci nebo útok na malijskou dočasnou vládu.⁵³

Francouzský ministr zahraničí Laurent Fabius prohlásil 13. ledna, že trvání francouzských operací je otázkou několika týdnů. V té době zprávy upozornily na fakt, že extremističtí povstalci jsou lépe trénovaní a vybavení než francouzské jednotky předvíдалy. Navíc, vzhledem k tomu, že malijská armáda byla vnitřně rozdělena, nebyla plně bojeschopná, což vyústilo ve zneužívání základních lidských práv v oblasti a bylo tedy nejisté, zda budou malijské jednotky schopné efektivně asistovat francouzské armádě při jejím postupu a udržování území. V rozhovoru v místním rádiu Oumar Ould Hamaha, malijský povstalecký velitel, který byl spojován se všemi třemi islamistickými extremistickými skupinami ze severu, vyhrožoval Francii takzvanou „pastí“, která bude mnohem více nebezpečná než Irák, Afghánistán nebo Somálsko.

⁵² Report of the Secretary-General on the Situation in Mali, U.N. [online]. [cit. 2014-04-02]. Dostupné z:<http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Report%20of%20the%20SG%20on%20the%20situation%20in%20Mali.pdf>

⁵³ French Presidency " Déclaration du Président de la République sur la situation au Mali". [online]. 11. ledna 2013. [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://www.elysee.fr/declarations/article/declaration-du-president-de-la-republique-sur-la-situation-au-mali-4/>

Před Francouzskou intervencí, regionální a Západni vůdci varovali ohledně možné rostoucí hrozby pro mezinárodní bezpečnost, spojenou s rozšířením vlivu organizace AQIM a jejich cíly v Mali, navíc s možným rozšířením násilné extremistické ideologie a rozpadem státu. Hlavní ozbrojené islamistické skupiny na severu, Ansal al Deen a MUJWA (Movement for Unity and Jihad in West Africa) navíc sdílely společný cíl i vojáky.

⁵⁴Zprávy odhadovaly celkový počet tvrdého jádra bojovníku těchto ozbrojených skupin severu Mali na přibližně 3000, navíc s povstanci, které neustále rekrutovaly. Měli i relativně dobré vybavení z Libye a ze zásob Mali. Jiné zprávy odhadovali počty povstalců na 4000-6000 nebo dokonce 15000 bojovníků. Tyto extremistické skupiny vnucovaly místním obyvatelům přísná pravidla chování a oblékání a vykonávaly různé druhy krutých trestů, pokud nebyly dodržovány. Zaměřili se také na historické a kulturní oblasti, včetně světového bohatství UNESCO, které ničily.

4.2.1 Francouzská politika v Mali⁵⁵

Okamžité zaměření se Francie na Mali pravděpodobně pramenilo z toho, že AQIM a přidružené skupiny, jsou přímým bezpečnostním problémem. AQIM unesl francouzské občany a vyhrožoval útokem na Evropu. Francie vyhlásila „válku“ této skupině již v roce 2010, po neúspěšné záchranné misi francouzských občanů, které držel AQIM jako rukojmí. Francie měla také obavy, že francouzští občané, mezi nimi i ti, s dvojitým občanstvím, pocházející z francouzské imigrantské populace západní Afriky, by mohli být naverbováni k organizaci AQIM nebo přidruženým skupinám, aby s nimi bojovali nebo získají výcvik a finance těchto skupin, aby spáchali teroristické útoky ve Francii nebo proti zájmům Francie. AQIM a další extremistické skupiny v Sahelu držely také v době před francouzskou intervencí 8 francouzských rukojmí

Plánování intervence v Mali se pořádně dalo do pohybu až po rozhodnutí Francie vstoupit do Mali a hlavně po schválení rozhodnutí Bezpečnostní rady OSN

⁵⁴ "Mali Islamists Much Stronger Than Expected". [online]. [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://www.dailystar.com.lb/News/International/2013/Jan-13/202061-mali-islamists-much-stronger-than-expected-france.ashx>

⁵⁵ Arieff, Alexis. Congressional Research Service-Crisis in Mali. [online]. January 14 2013 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://www.fas.org/sgp/crs/row/R42664.pdf>

2085, které povolovalo vnější vojenský zákrok v severním Mali na dobu jednoho roku. Samotná operace AFISMA nebyla považována jako plnohodnotná humanitární operace. Očekávalo se, že bude financována dobrovolně nebo popřípadě ze zdrojů OSN. Vzhledem k extrémně omezeným možnostem států západní Afriky vyslat vojsko přišla na řadu intervence zvenčí. „Dobrovolní dárci“ navíc poskytovaly leteckou dopravu, dohled, vybavení a trénink místních vojáků.

Vzhledem k velikosti, zkušenostem v boji proti terorismu a vojenské nadřazenosti v této oblasti, přitáhla role Alžírsko, v reakci na malijskou krizi, mezinárodní pozornost. Alžírská ústava zakazuje rozmístění vojáků za vlastními hranicemi a zasahování do suverenity jiných států. Americký a francouzský diplomatický tlak na Alžírsko, aby hrálo konstruktivní roli s ohledem na Mali, dostalo alžírské úřady do pozice, kdy se rozhodovaly mezi odporem a tichým přijetím konceptu vojenské akce. Částečně alžírské obavy pramenily z faktu, že jejich rozmístění vojáků v Mali by mohlo vést k intervenci ze Západu.

⁵⁶Mali podepsalo 18. června 2013 dohodu s ozbrojenými hnutími na severu země. Tato dohoda byla podepsána pod záštitou ECOWAS. Znovu potvrzovala principy jednoty a teritoriální integrity pro Mali, návrat malijské vlády a ozbrojených sil do Kidalu, jehož podmínky dohodnou 4 zástupci z obou stran. AFISMA dohlédla na omezení v kasárnách a podpořila rozmístění bezpečnostních složek Mali. Z politického hlediska dohlédla komise s předsedajícím generálním tajemníkem OSN, aby ECOWAS, Africká unie, Evropské unie, Francie, USA a okolní státy spolupracovaly. Smlouva také pomohla utvořit prostředí vhodné pro volby v červenci 2013. Mezinárodní dárci, jejichž miliony byly přislíbeny Mali a jsou pro její obnovu velice důležité, chtěli volby.

Ačkoliv byl zvolen nový prezident a nová vláda, otázka Tuaregů není vyřešena. Pouze se překonala krize, která byla vyústěním dlouho zanedbávané situace a byla částečně způsobená nesplněním slibů, které byly dány Tuaregům v minulosti. Stejně tak i teď je udržení této situace závislé na spolupráci s touto menšinou a splnění daných slibů a podepsaných smluv.

⁵⁶ Adam Nossiter, New York Times. Rebels in North Mali sign Peace Deal allowing in government troops. [online]. [cit. 2014-04-03]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2013/06/19/world/africa/mali-and-rebels-reach-peace-deal.html?_r=0

⁵⁷Některé důvody pro francouzskou intervenci v Mali byly z pohledu Francie zřejmé a Francie je několikrát opakovala. Jednalo se především o již zmíněný strach z teroristických útoků v případě převzetí Bamaka a severu země extremistickými skupinami podporovanými Al-Qaidou. Taková situace by představovala vážnou bezpečnostní hrozbu nejenom pro Francii, ale pro celou Evropu. Navíc se v Mali vyskytuje několik tisíc francouzských občanů, kteří byli těmito skupinami unášeni, čemuž chtěla Francie zamezit. Byly zde ale také důvody, které Francie už tolik v médiích neprezentovala. Jednalo se o těžbu uranu a ropy francouzskou společností Areva ve vedlejším Nigeru, která byla značně komplikovaná a ohrožená kvůli situaci ve vedlejším Mali. Francie, jako evropská jaderná velmoc, je na uranu závislá a ztrátu takového zdroje uranu si nemohla dovolit. O ztrátě zdroje ropy nemluvě.

⁵⁸Nešlo však jenom o uran a ropu. Na území Mali je několik desítek francouzských společností, takzvaný „Klub francouzských investorů v Mali“, který je tvořen společnostmi jako Air France, Air Liquide, AGS, Gras Savoye, BNP Paribas, CANALSAT horizons, Sanofi Aventis, SDV, Allianz, Total, CFAO, Castel, Bouygues, atd. Z nichž například Bouygues a Orange těžily z malijské privatizace veřejných společností.

4.3 Pokračování spolupráce mezi Francií a republikou Mali

Spolupráce mezi Francií a republikou Mali funguje aktuálně ve více odvětvích. Jak již bylo zmíněno v kapitole o udržování vlivu Francie v Mali pomocí smluv. V současné době stojí rozhodně za zmínku spolupráce těchto zemí proti terorismu a s tím spojená vojenská spolupráce. Poté sociální a rozhodně ekonomická, která je spíše do jisté míry jednostranná.

⁵⁷ Interests behind Frances intervention in Mali [online]. [cit. 2014-04-03]. Dostupné z: <http://www.dw.de/the-interests-behind-frances-intervention-in-mali/a-16523792>

⁵⁸[online].[cit.2014-04-02].Dostupné z: <http://www.internationalviewpoint.org/spip.php?article2906>

4.3.1 Ekonomická spolupráce⁵⁹

Celkové výměny mezi Francií a republikou Mali v roce 2011 tvořily 311 milionů euro a 4% v rámci Měnové unie. Export Francie do Mali, který tvořil v roce 2011 301 milionů euro, je poměrně stabilní a je tvořen především farmaceutickými produkty (26%) a zemědělskými a potravinovými produkty (25%). Mali má zásobu 253 milionů dolarů na přímých investicích, které většinou směřují do těžebního průmyslu. Francie v roce 2011 sama již investovala přes 70 milionů dolarů, takže rezervu zdvojnásobila oproti roku 2009. V roce 2010 Francie investovala 6 milionů, v roce 2011 již 15. Tyto investice jsou určeny především na výstavbu architektonických a inženýrských služeb, ale také do potravinového průmyslu a finančních služeb. V roce 2011 bylo napočítáno 125 dceřiných společností a firem s francouzským kapitálem, které zaměstnávají přes 4000 lidí a soustřeďují se hlavně v Bamaku. Telefonická společnost (Orange), distribuce paliv (Total), pití (Castel), bankovníctví (BNP) atd.

18. února 2013 oznámil ministr rozvoje Pascal Canfin pokračování občanské spolupráce, která se týkala hlavně tří bodů. Zaprvé se jednalo o program okamžité pomoci, aby byli schopni odpovědět na nejnnutnější potřeby, hlavně v osvobozených částech Mali, tento program zahrnoval 10 milionů euro pomoci a 10 milionů euro půjček uvolněných pro tyto účely. Druhým bodem bylo vydání rychlé finanční pomoci, 15 milionů euro v roce 2013 a 5 milionů v roce 2014 a pokračování snižování dluhu Mali (31,6 milionů euro za dva roky). Posledním bodem bylo postupné podporování strukturálních projektů správy, vzdělání, zdraví, venkovského rozvoje, infrastruktur a podpora soukromého sektoru, který se musí adaptovat, aby se mohl vymanit z krize, na což bylo vyhrazena pomoc a půjčky ve výši 210 milionů euro. Na konferenci dárců Francie dokonce přislíbila Mali 280 milionů euro, z čehož 40 % tvoří výhodná půjčka a zbytek dar. Můžeme zmínit i pomoc od jednotlivých sdružení s více než 300 projekty spolupráce, které do roku 2006 poskytly Mali více než 35 milionů euro v rámci veřejné pomoci.

⁵⁹ La France et le Mali. [online]. [cit. 2014-04-04]. Dostupné z: <http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/mali/la-france-et-le-mali/>

4.3.2 Politická spolupráce

Francie a Mali spolu udržují velmi úzké vztahy z historických a kulturních důvodů, stejně tak jako z důvodu přítomnosti nemalého počtu Malijců na území Francie. Politické vztahy mezi zeměmi od roku 2002 zažily velké množství vzájemných návštěv. 2. února 2013 prezident François Hollande, stejně tak jako ministr zahraničí Laurent Fabius vykonali návštěvu v Mali. Mimo jiné se 19. září v Bamaku zúčastnili slavnostního uvedení prezidenta Keity do funkce.

⁶⁰Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách (3.1), Francie s Mali udržuje vojenskou spolupráci, na které byla v podstatě částečně založená intervence z roku 2013. Avšak tato vojenská spolupráce se netýká jenom vojenské obrany a poskytování vybavení a výcviku, ale také boje proti terorismu. V roce 1999 podepsaly země Smlouvu o potlačení financování terorismu. Týkala se potlačení jakékoliv podpory terorismu. Jde o kategorické odsouzení trestných a neospravedlnitelných teroristických činů, praktik a metod, ať je provádí kdokoliv, především ti, kteří slíbily přátelské vztahy mezi státy a lidem a ohrožují tak teritoriální integritu a bezpečnost států. Šlo také o vytvoření obecného právního rámce, který by pokryl všechny aspekty (prevence, potlačení a eliminace) terorismu v jakýchkoliv jeho formách. Ve smlouvě je také připomenuto, podle rozhodnutí 51/210 Národního shromáždění ze 17. prosince 1996, řádek f) paragraphu 3, že Národní shromáždění vyzývá státy, aby podnikly příslušná opatření aby předešly a zabránily vhodnými vnitřními prostředky financování teroristů nebo teroristických organizací, ať už přímo nebo nepřímo, za pomoci zprostředkování organizacemi, které předstírají charitativní, kulturní nebo sociální cíl nebo jsou zapleteny do nelegálních aktivit, jako nezákonná přeprava zbraní, omamných látek, vydírání, stejně tak jako obchod s lidmi, pro financování teroristických aktivit. Je potřeba je potlačit bez omezení svobody pohybu legitimního kapitálu a zintenzivnit výměnu informací o těchto mezinárodních hnutích.

Spolupráce pokračuje nadále i v oblastech kultury a sociálních věcí. Smlouvy ohledně pohybu a pobytu osob, podpory začlenění imigrantů do pracovního procesu, kulturních výměn dokumentů, informací, podpory vědy a pohybu studentů v rámci vzdělávání jsou všechny zmíněny v kapitole 3.1.

⁶⁰ http://basedoc.diplomatie.gouv.fr/exl-php/util/documents/accede_document.php

5. Rozbor francouzských slov vzniklých během kolonizačního období

Africký kontinent je z poloviny tvořen frankofonními zeměmi. Francouzština se nejdříve ujala v Senegalů na počátku 17. století a v dalších zemích během kolonizace v 19. století. V každé zemi se však francouzština používá rozdílně. Zatímco elity ve všech frankofonních zemích mluví spisovnou vytríbenou francouzštinou, jsou země, kde mluví francouzsky pouze 10% obyvatel. Přesto však najdeme v afrických zemích nápisy v arabštině i ve francouzštině. Během kolonizace docházelo běžně k užívání slov z původních jazyků kolonií ve francouzštině. V této poslední samostatné kapitole bych se rád zaměřil na slova, která vznikla v období kolonizace a dekolonizace, krátce popsal jejich původ a užití a přiřadil jim český ekvivalent. Díky francouzským koloniím byla francouzština obohacena o mnoho, dříve neexistujících, výrazů. Některá původní slova dokonce v průběhu kolonizace změnila svůj význam nebo ke svému původnímu přidala další. Slova vznikala různým způsobem, odvozováním, skládáním, ale především přejímáním. Některá z nich jsou natolik specifická pro oblast a období vzniku, že je ve francouzsko-českých slovnících nenalezneme. K vypracování této části jsem použil následující zdroje:

Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník. 1. vyd. Brno: Lingea, 2007, 1375 s. ISBN 978-80-87062-05-0.

Vlasák, Václav. *Francouzsko-český a česko-francouzský slovník*. 1. vyd. Voznice: Leda, 2002, 1360 s. ISBN 80-859-2797-7.

Picoche, Jacqueline. *Dictionnaire étymologique du français*. Nouvelle présentation mai 2006. Paris: Le Robert, 2006. ISBN 978-284-9022-634.

Dubois, Jean, Henri Mitterand a Albert Dauzat]. *Grand dictionnaire étymologique: [52000 étymologies et datations, 250 histoires des mots*. Nouv. éd. mise à jour et enrichie. Paris: Larousse, 2005. ISBN 978-203-5323-101.

Dirigé par Sophie Dulucq, Jean-François Klein. *Les mots de la colonisation*. Toulouse: Presses universitaires du Mirail-Toulouse, 2008. ISBN 978-285-8168-934.

<http://slovník.seznam.cz/>

5.1 Nově vzniklá slova

le bled - maghrebská zkrácenina arabského „balad“. V pravém slova smyslu má tento výraz vyjadřovat opak města, které mělo název, „bled“ tedy bylo doslova prázdno, pusto, tam kde nic není. znamenalo také místo, kde se setkávaly 3 světy: koloniální, vojenský a domorodý. Dnes má však toto slovo jiný význam. Používá se ve spojení „retourner au bled“ a znamená navrácení se do rodné země pro emigranty z Maghrebu ať už kvůli dovolené nebo pracovně. Český překlad tedy je „rodná země“ (pouze ale pro severní Afriku).

Slovníky *Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník* a *Francouzsko-český a česko-francouzský slovník od Václava Vlasáka* uvádí překlad : „vnitrozemí v severní Africe, díra, zapadákov“. Pouze v internetovém slovníku na www.seznam.cz byl tento výraz přeložen jako „rodná země v Africe“. V tomto případě se výjimečně přikláním na stranu této interpretace avšak s upřesněním, že se jedná konkrétně o vesnici nebo město.

<i>Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník</i>	Vnitrozemí v severní Africe, vesnička, díra
Vlasák, Václav. <i>Francouzsko-český a česko-francouzský slovník</i>	vnitrozemí v severní Africe, díra, zapadákov
http://slovník.seznam.cz/	rodná země v severní Africe
Navrhovaný překlad	rodné místo v severní Africe

Le caïd - během francouzské kolonizace Alžírsko vzniklo toto slovo, aby označilo, v rámci administrativy, člověka, který se snažil, aby byla na venkově tolerována francouzská přítomnost v Alžírsku. Toto slovo zaniklo po dekolonizaci Alžírsko v roce 1962.

Slovníky toto slovo překládají jako „správní úředník“, pouze jeden z nich však uvádí, že v severní Africe. Překlad správní úředník s upřesněním severní Afriky je víceméně odpovídající

<i>Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník</i>	správní úředník (v severní Africe), vůdce bandy
Vlasák, Václav. <i>Francouzsko-český a česko-francouzský slovník</i>	arabský sudí, správní úředník
http://slovník.seznam.cz/	vůdce bandy, šéf
Navrhovaný překlad	správní úředník v severní Africe

La chicotte, la cadouille - původně iberské slovo (cop, konec provazu) bylo nejdříve spjato s kolonizací jižní Ameriky. „la chicote“ byl označován bič. La Cadouille (z vietnamského slova „Cài dui“ po francouzštěně) byla tyč z bambusu na bití odsouzených. Stejný význam a účel měla i v Africe. Později se z toho stal pro Vietnamce symbol koloniálního zotročení stejně jako pro Afričany „la chicotte“. „La cadouille“ sice vymizelo z běžné řeči, ale slovo „la chicotte“ se dnes ve frankofonní Africe používá jako ekvivalent „frapper“ (uhodit, udeřit), ale bez jakéhokoliv systematického srovnávání s kolonizací.

Ani pro jeden z těchto výrazů neuvádí slovníky žádný český ekvivalent. „La chicotte“ by se dalo přeložit jako kožený bič. Pro slovo „la cadouille“ jednoduše postačí výraz bambusová tyč, samozřejmě ale v kolonizačním kontextu, tudíž jako nástroj na bití otroků.

<i>Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník</i>	žádný překlad
Vlasák, Václav. <i>Francouzsko-český a česko-francouzský slovník</i>	žádný překlad
http://slovník.seznam.cz/	žádný překlad
Navrhovaný překlad	kožený bič (la chicotte)---bambusová tyč (la cadouille)

Le coolie - slovo pochází z tamilského kuli „plat“ tudíž „le coolie“ se používalo pro označení zaměstnance, svobodného pracovníka na smlouvu. Obyvatelé Západu, pro usnadnění tímto termínem označovali všechny asijské pracovníky.

Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník nabízí překlad „kuli“ s doplněním, že se jedná o asijského nosiče břemen. *Francouzsko-český a česko-francouzský slovník* od Václava Vlasáka uvádí pouze „kuli“, což je pro laika, dle mého názoru, překlad nedostatečný.

<i>Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník</i>	kuli (asijský nosič břemen)
Vlasák, Václav. <i>Francouzsko-český a česko-francouzský slovník</i>	Kuli
http://slovník.seznam.cz/	žádný překlad
Navrhovaný překlad	asijský pracovník

La congai - označuje mladou nevdanou vietnamskou dívku. Toto slovo se používalo ve francouzštině během kolonizace. Nejdříve se slovo používalo pro běžné označení dívky, na poli nebo na trhu. Později označovalo manželku Evropana. Slovo není moc lichotivé, snoubí v sobě dominanci jak mužskou, tak koloniální.

Pro toto slovo nenajdeme ve francouzsko-českých slovnících žádný český ekvivalent, avšak přikláním se k překladu „manželka Evropana“, který tomuto výrazu odpovídá nejvíce. Přesto je však nutné brát na vědomí koloniální podtext.

<i>Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník</i>	žádný překlad
Vlasák, Václav. <i>Francouzsko-český a česko-francouzský slovník</i>	žádný překlad
http://slovník.seznam.cz/	žádný překlad
Navrhovaný překlad	manželka Evropana

Le makhzen - slovo původně z arabštiny. Označovalo sultánovu kořist nebo pokladnu. Z tohoto výrazu vzniklo francouzské „magasin“, v hlavním smyslu tedy obchod. Postupně se měnil význam. Ve 20. století znamenal „moc státu“. V Maroku je tedy u tohoto výrazu nutné počítat s autoritářským, donucovacím a tyranským podtextem.

Slovníky pro tento výraz žádný překlad nenabízí. Dal by se však přeložit hlavně ve svém nejdůležitějším významu používaném během kolonizace, a to moc státu v kolonii.

<i>Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník</i>	žádný překlad
Vlasák, Václav. <i>Francouzsko-český a česko-francouzský slovník</i>	žádný překlad
http://slovník.seznam.cz/	žádný překlad
Navrhovaný překlad	moc metropole v kolonii

La mouso - na konci 19. století tímto výrazem byly označovány africké společnosti Evropanů. Nejednalo se o prostitutky. Evropané s nimi často vstupovali do manželství a měli další rodinu mimo tu v Evropě.

Slovníky žádný český ekvivalent pro tento výraz nenabízejí. Ačkoliv by se mohlo zdát, že slovo původně označovalo prostitutku, nebylo tomu tak, adekvátní český výraz by byl „africká konkubína“.

<i>Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník</i>	žádný překlad
Vlasák, Václav. <i>Francouzsko-český a česko-francouzský slovník</i>	žádný překlad
http://slovník.seznam.cz/	žádný překlad
Navrhovaný překlad	africká konkubína

Le pied-noir - Z počátku se tak označovali Alžířané, protože chodili bosy. Dnes toto spojení označuje Evropany pocházející z Alžířska, když přijeli v roce 1962 do Francie. Také odkazuje na Evropany narozené v severní Africe v době francouzské přítomnosti.

Pro výraz „černé nohy“, který také někdy můžeme slyšet, nabízejí *Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník* a slovník.seznam.cz překlad v podobě: „hovorová přezdívka francouzského repatrianta ze severní Afriky“ a Vlasák, Václav. *Francouzsko-český a česko-francouzský slovník* „Francouz žijící v Alžířsku, Francouz původem z Alžířska“.

<i>Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník</i>	hovorová přezdívka francouzského repatrianta ze severní Afriky
Vlasák, Václav. <i>Francouzsko-český a česko-francouzský slovník</i>	Francouz žijící v Alžířsku, Francouz původem z Alžířska
http://slovník.seznam.cz/	přezdívka francouzského repatrianta ze severní Afriky
Navrhovaný překlad	francouzský repatriant ze severní Afriky (hovorově), popř. černé nohy

L'uléma (m)- je slovo pocházející z arabštiny, které označuje islámského kněze s duchovní autoritou a nábožensko-soudními funkcemi.

Ve slovnících *Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník* a <http://slovník.seznam.cz/> najdeme pouze překlad „ulema-islámský teolog“. V tomto případě bych se držel překladu „islámský teolog“, ale přidal bych ještě „právní poradce“. Oba tyto výrazy společně totiž přesně vystihují význam tohoto slova.

<i>Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník</i>	ulema(islámský teolog)
Vlasák, Václav. <i>Francouzsko-český a česko-francouzský slovník</i>	žádný překlad
http://slovník.seznam.cz/	ulema-islámský teolog
Navrhovaný překlad	islámský teolog a právní poradce

5.2 Slova s novým nebo změněným významem

Le brousse, le broussard - „le brousse“ od 19. století až do teď odpovídá výrazu: houština nebo buš na jihu Francie, který také najdeme ve slovníku. Tento výraz se ale rychle rozšířil během koloniálního období, kdy označoval venkovská místa. Konkrétně místa, která jsou vzdálená od center koloniálního řízení. Z tohoto slova poté vzniklo „le broussard“ - neboli dnes křovák, ale dříve byl tímto termínem označován člověk, který znal tamní terén a okolí. Nejednalo se jenom divochy žijící v přírodě, ale i o funkcionáře, podnikatele, inženýry nebo dokonce doktory.

Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník nabízí pouze překlad „houština, buš“ stejně jako Vlasák, Václav. Francouzsko-český a česko-francouzský slovník a <http://slovník.seznam.cz/>.

Původnímu výrazu bych přiřadil český překlad: „zapadákov“.

<i>Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník</i>	houština, buš
<i>Vlasák, Václav. Francouzsko-český a česko-francouzský slovník</i>	houština, buš
http://slovník.seznam.cz/	houština, buš
Původní význam	zapadákov
Nový význam	houština, buš

La métropole - Slovo z řečtiny „cité-mère“, které označuje dominantní stát vzhledem ke svým koloniím. Je to centrum kolonií. Společně tvoří koloniální systém. Metropole totiž bez kolonií neexistuje a naopak. Původně se tento výraz však používal pouze pro vyjádření hlavního města. *Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník* jej překládá jako „hlavní město, mateřská země (vůči koloniím)“ stejně jako Vlasák, Václav. *Francouzsko-český a česko-francouzský slovník a <http://slovník.seznam.cz/>.* Slovo „la métropole“ tedy během kolonizační éry získalo nový význam, o který byl ten původní obohacen.

<i>Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník</i>	hlavní město, mateřská země (vůči koloniím)
Vlasák, Václav. <i>Francouzsko-český a česko-francouzský slovník</i>	hlavní město, mateřská země (vůči koloniím)
http://slovník.seznam.cz/	hlavní město, mateřská země (vůči koloniím)
Původní význam	hlavní město
Nový význam	mateřská země (vůči koloniím)

Outre-mer - jako jedno slovo bez pomlčky je používán tento výraz od 12. století, jako modrý minerální pigment, ultramarín. S pomlčkou se začal používat později k označení zámořských oblastí Francie v roce 1811. Oficiálně se začal používat v roce 1945, kdy byl použit v nové ústavě. Všechny použité slovníky uvádějí překlad „zámořské území“. I když zde došlo ke změně v podobě pomlčky mezi slovy, i přesto to lze, dle mého názoru, považovat za nový význam stejného slova, který vznikl během kolonizačního období.

<i>Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník</i>	zámořské území
Vlasák, Václav. <i>Francouzsko-český a česko-francouzský slovník</i>	zámořský
http://slovník.seznam.cz/	v zámoří
Původní význam	ultramarín (nerost i barva)
Nový význam	zámořské území

Le résident -označuje člověka na územích, které byly pod protektorátem Francie, který se zodpovídal francouzskému ministerstvu zahraničí a měl administrativní a výkonné pravomoci. Dnes najdeme ve slovníku *Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník* a Vlasák, Václav. *Francouzsko-český a česko-francouzský slovník* pod tímto výrazem hlavně: „usídlenec, rezident, obyvatel, vládní nebo diplomatický zástupce“. Tento poslední zmíněný význam získalo slovo právě během období kolonizace.

<i>Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník</i>	usídlenec, rezident, obyvatel, vládní nebo diplomatický zástupce
Vlasák, Václav. <i>Francouzsko-český a česko-francouzský slovník</i>	usídlenec, rezident, obyvatel, vládní nebo diplomatický zástupce
http://slovník.seznam.cz/	usídlenec, rezident, obyvatel
Původní význam	vládní nebo diplomatický zástupce
Nový význam	usídlenec, rezident, obyvatel

6. Závěr

Ačkoliv by se mohlo zdát, že vztahy Francie s jejími bývalými koloniemi by neměly být nijak dobré, jako je tomu u jiných zemí, tak Francie má s republikou Mali velice dobré vztahy, založené na historické, kulturní a ekonomické spolupráci v minulosti. Samotná dekolonizace vztahy mezi Francií a Mali nijak výrazně neovlivnila. Tyto vztahy se budovaly po staletí od začátku kolonizace. Dalo by se říct, že po dekolonizaci docházelo k častější a obsáhlejší spolupráci obou zemí. Ať už v minulosti byly a v současnosti jsou záměry Francie jakékoliv, nedá se jí odepřít snaha pomoci své bývalé kolonie ve všech ohledech. Finanční pomoc republiky Mali ze strany Francie je více než velkorysá. To samé platí o snaze vybudovat mezi těmito zeměmi funkční právní rámec umožňující volný pohyb a pobyt osob, poskytnutí vzdělání občanům Mali a spolupráci v mnoha dalších ohledech, dokonce i v oblasti sociálního zabezpečení. Samozřejmě, že má Francie v této své bývalé kolonii své zájmy, o ty šlo vždy. Stát jako Francie rozhodně neinvestuje své prostředky, ať finanční nebo jakékoliv jiné, aniž by k tomu měla důvod. Samotná metropole a její zájmy budou mít vždy přednost před zájmy kolonie.

V historii bylo Mali, stejně jako jiné francouzské kolonie, využíváno také během druhé světové války k verbování vojáků na západní frontu. Od té doby začala kolonie projevovat svoji nespokojenost ve větší míře. V té době si Francie uvědomila, především tedy Charles de Gaulle, že nebude trvat dlouho a kolonie se budou chtít osamostatnit. Toto uvědomění přišlo včas a de Gaulle měl možnost naplánovat, jak umožnit postupnou dekolonizaci svých kolonií, aby to vypadalo jako dekolonizace z iniciativy samotných kolonií. Tímto způsobem mohl kontrolovat její průběh a smlouvy, které byly podepisovány za tímto účelem. Nabídnutí určité části zodpovědnosti koloniím nad svými vlastními záležitostmi byl první krok, který vedl k absolutní „dekolonizaci“. De Gaullova změna názoru na udělení více pravomocí koloniím a pozdější dekolonizace by naznačovaly to, že se doopravdy jednalo o promyšlený plán jak zabránit skutečné dekolonizaci a jak si zachovat možnost využívat dále bohatství kolonií. Navíc, díky smlouvám a dohodám o vojenské pomoci a neustálé ekonomické podpoře (dary, půjčky, odpouštění dluhu, atd.) Mali ze strany Francie, došlo k zajištění „monopolu“ na těžbu surovin. Francie pomáhala samotným vůdcům různých režimů, kteří byli výhodní pro Francii a její zájmy a naopak pomáhala svrhnout režimy těch, kteří pro ni výhodní nebyli. Dalo by se říct, že *Françafrique* existovala, existuje a

existovat bude. Taktika Françafrique byla motivována třemi strategickými zájmy: zaprvé ekonomický, který spočíval v poskytnutém a zajištěném přístupu ke strategickým surovinám (ropa, uran, atd.) a nabídnutém preferenčním investičním odbytu pro francouzské nadnárodní společnosti. Zadruhé diplomatický, který měl udržet upadající status Francie jako světového tahouna se sítí spojeneckých zemí podporujících ji v mezinárodních institucích. A politický, mající za úkol odstranit komunistickou expanzi do Afriky podpořením antikomunistických režimů, stejně tak jako zvýšení počtu francouzských vojenských základen na Africkém kontinentu. Zajištění vlivu ve své bývalé kolonii bylo pro Francii důležité během studené války. Kdyby Mali spadl do sféry vlivu Sovětského svazu, mohlo by to představovat poměrně vážnou hrozbu pro Západ vzhledem k jeho pozici vůči Evropě.

K samotné francouzské vojenské intervenci v roce 2013 nelze jednoznačně říci, zda Francie jednala pouze na základě rozhodnutí Rady bezpečnosti OSN nebo to byla snaha Francie o krytí svých zájmů v této oblasti. Francie díky intervenci měla možnost ochránit své zájmy například ve vedlejších Nigeru, kde těží uran a přímo v Mali. Nerostné bohatství Mali se bude moct těžit podle odborných studií až za několik let, ale i tak si Francie zajišťuje do budoucna, že toto právo jednou připadne jí. Na jednu stranu OSN schválilo intervenci v Mali a Francie navíc měla smlouvu o vojenské pomoci s republikou Mali, která se ale netýkala přímo vojenského zásahu při napadení, nýbrž spolupráce na základě poskytování zásob, vybavení a tréninku vojáků. Nicméně Francii nebránilo ani v minulosti zasáhnout ve své bývalé kolonii i když s ní žádnou smlouvu o vojenské spolupráci neměla, stalo se tak již několikrát. Proč tedy zrovna Francie byla tou hlavní zemí, která poskytla vojáky pro tuto intervenci, když sama měla v té době dost svých problémů. Prezident Hollande navíc sliboval, že stáhne vojáky z Afghánistánu a několik měsíců na to, pošle vojsko do Mali, čímž si přízeň svých voličů rozhodně nezískal. Navíc Francii muselo být jasné, že pokud to bude ona, kdo zasáhne, neminou ji narážky ohledně neokolonialismu. Francie již je mnohými označována jako „četník“ Afriky, stejně jako USA celého světa, ale USA se málokdy angažuje v zemích, ve kterých nemůže nic získat. Otázkou je, zda to platí i o angažování se Francie v jejich bývalých koloniích v Africe.

7. Résumé

Ce mémoire de licence décrit la mise en place et le développement des relations entre la République française et la République du Mali.

Dans la première partie, le mémoire présente l'implantation des colonies sur le territoire du Mali et explique le fonctionnement du système colonial français. Cette conquête débute avec la fondation de Saint-Louis du Sénégal en 1638. Depuis cette forteresse, les Français explorent l'arrière-pays et s'y implantent au prix d'une lutte longue et meurtrière contre les nombreuses tribus qui peuplaient ce territoire. Cette conquête s'accompagne d'une politique d'aménagement du territoire symbolisée par le chemin de fer. Des voies ferrées relient désormais les colonies entre elles, l'arrière-pays au littoral et bouleversent profondément le pays. Une métamorphose qui s'est cependant opérée au détriment des populations autochtones qui furent astreintes au travail forcé, soumises aux impôts et aux lois français occasionnant révoltes et soulèvements. Les relations de la métropole à l'égard de ses colonies ont changé de nature à l'occasion de la Première et de la Seconde Guerre mondiale. La France a en effet recruté de nombreux volontaires qui se sont battus sur tous les fronts européens et ont massivement soutenu l'effort de guerre allié. Dans son célèbre discours à Brazzaville en 1944, Charles de Gaulle rendait hommage au courage des troupes coloniales et annonçait son intention de donner une plus grande autonomie aux colonies françaises. Une autonomie que les populations autochtones jugèrent insuffisante. La réalité du pouvoir était toujours détenu par la France ce qui a alimenté et facilité la naissance de mouvements nationalistes. En 1958, Charles de Gaulle revenu au pouvoir et craignant l'influence grandissante du bloc soviétique dans les colonies françaises souhaitent normaliser les relations entre la France et ses colonies. Il invite les colonies à rejoindre la Communauté française. A l'exception de la Guinée de Sékou Touré, toutes les colonies acceptent, par référendum, de rejoindre cette fédération d'Etat avant de demander et d'obtenir leurs indépendances en 1960. C'est ainsi que le 22 septembre 1960, Modibo Keita proclame l'indépendance du Mali et fonde la République du Mali.

La deuxième partie du mémoire explique comment la France a réussi à maintenir son influence sur la République du Mali après son indépendance. Cette jeune République qui souhaitait pourtant se débarrasser de tout ce qui lui rappelait l'Empire français, notamment les bases militaires françaises, a continué de coopérer avec la

France. Au lendemain de l'indépendance du Mali, les deux pays ont signé plusieurs contrats de coopération dans le domaine culturel, économique et politique mais aussi et surtout dans le domaine financier. Ces accords financiers étaient primordiaux pour le Mali dont l'économie dépendait des subventions. Le mémoire rappelle également que depuis les années 1960, le Mali est membre de l'Union économique et monétaire ouest-africaine et que cette organisation sous tutelle française lui offre une coopération commerciale totale avec les autres Etats africains membres. L'économie malienne bénéficie également de la signature des accords de Yaoundé (1963), de Lomé (1997) et de Cotonou (2000) avec la Communauté économique européenne et l'Union européenne qui lui permettent d'avoir accès au marché européen avec des conditions commerciales préférentielles. La République du Mali a par ailleurs adopté le système juridique français et cette coopération franco-malienne s'est rapidement étendue au domaine militaire. Ces relations militaires, politiques, économiques et culturelles privilégiées entre la France et son ancienne colonie sont désignées par le terme péjoratif de "Françafrique" et le mémoire s'applique à démontrer comment la défense des intérêts français en Afrique recouvre en réalité une quantité d'activités clandestines et criminelles impliquant les plus hauts responsables politiques français.

Dans la troisième et dernière partie, le mémoire s'intéresse à l'intervention militaire française au Mali lancée en janvier 2013 à la demande du gouvernement malien. L'opération Serval a été autorisée par l'ONU mais pour l'opinion publique française et pour certains médias, cette intervention s'apparente à un acte de néocolonialisme. A l'origine de la crise malienne, il y a la question non-résolue des Touaregs. Cette minorité qui vit principalement dans le désert du Mali et du Niger réclame plus d'autonomie si ce n'est la création d'un Etat. Au Mali, les révoltes touarègues sont fréquentes. Les Touaregs vivent dans les zones les plus arides du pays et reprochent au gouvernement son indifférence à leur égard ainsi que le non-respect de certaines promesses. En 2012, certains Touaregs se sont alliés à AQMI, la branche sahélienne d'AL-QAÏDA et ont pris le contrôle du nord du pays où ils ont imposé la charia. L'incapacité de l'armée malienne à reprendre le contrôle du pays et le risque que le Mali devienne une République islamique ont motivé une intervention militaire de la France. Difficile cependant de dire si l'opération Serval est une aide généreuse désintéressée de l'ancienne métropole à son ancienne colonie ou un acte néocolonialiste motivé par la défense des intérêts français sur le continent africain et le renforcement de

l'influence française en Afrique. Qu'il s'agisse d'une aide désintéressée ou d'une intervention néocolonialiste, l'opération Serval met en évidence que la coopération économique, politique et culturelle entre les pays a de beaux jours devant elle. Force est d'ailleurs de constater que les investissements français sont particulièrement importants et que de nombreuses entreprises françaises comme Orange, Total, Castel ou BNP se sont implantés au Mali et jouent un rôle de première importance dans l'économie malienne. La France et le Mali ont une histoire commune mais l'ancienne colonie a aujourd'hui encore du mal à s'affranchir de la tutelle de l'ancienne métropole. Le Mali fournit à la France les matières premières qui lui sont indispensables pour le bon fonctionnement de son économie. En retour, la France apporte un soutien militaire au Mali et garantit son intégrité territoriale. Force est de constater que la "Françafrique" fonctionne toujours. Une protection militaire en échange de matières premières.

Pour conclure ce mémoire de licence, je fais part de mon avis personnel. Si Charles de Gaulle a organisé et mis en œuvre la décolonisation de l'Afrique subsaharienne et si l'ensemble des colonies françaises d'Afrique noire ont obtenu sans difficulté leurs indépendances, l'ancienne métropole conserve grâce à sa puissance militaire et par le poids de ses entreprises solidement implantées en Afrique, le contrôle de la plupart de ses anciennes colonies. L'indépendance n'est qu'une illusion mais cette illusion a fait taire les revendications nationales, les soulèvements et les révoltes des populations autochtones.

8. Použitá literatura

8.1 Tištěné zdroje:

Ferro, Marc. *Dějiny kolonizací: od dobývání po nezávislost 13.-20. století*. Vyd. 1. Praha: NLN Nakladatelství lidové noviny, 503 s. ISBN 978-807-1060-215

Zídek, Petr. *Mali*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004. Stručná historie států, sv. 24. ISBN 80-727-7277-5.

Poulton, Robin a Ibrahim ag Youssouf. *La paix de Tombouctou*. New York: Nations Unies, 1999, xxii, 424 p. ISBN 92-904-5132-7.

Manning, Patrick. *Francophone sub-Saharan Africa, 1880-1995*. 2nd ed. New York: Cambridge University Press, 1998.

Lecocq, Jean Sebastian. *Disputed desert decolonisation, competing nationalisms and Tuareg rebellions in northern Mali*. Boston: Brill, xxxii, 433 p. Afrika-Studiecentrum series, v. 19.

Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník. 1. vyd. Brno: Lingea, 2007, 1375 s. ISBN 978-80-87062-05-0.

Vlasák, Václav. *Francouzsko-český a česko-francouzský slovník*. 1. vyd. Voznice: Leda, 2002, 1360 s. ISBN 80-859-2797-7.

Picoche, Jacqueline. *Dictionnaire étymologique du français*. Nouvelle présentation mai 2006. Paris: Le Robert, 2006. ISBN 978-284-9022-634.

Dubois, Jean, Henri Mitterand a Albert Dauzat]. *Grand dictionnaire étymologique: [52000 étymologies et datations, 250 histoires des mots*. Nouv. éd. mise à jour et enrichie. Paris: Larousse, 2005. ISBN 978-203-5323-101.

Dirigé par Sophie Dulucq, Jean-François Klein. *Les mots de la colonisation*. Toulouse: Presses universitaires du Mirail-Toulouse, 2008. ISBN 978-285-8168-934.

8.2 Elektronické zdroje:

Arieff, Alexis. Congressional Research Service-Crisis in Mali. [online]. January 14 2013 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://www.fas.org/sgp/crs/row/R42664.pdf>

Owermann, Manfred. *L'ambiguïté de la décolonisation et le travail de mémoire* [online]. Ludwigsburg [cit.2014-03-26].Dostupné z: <http://www.ph-ludwigsburg.de/html/2b-frnz-s01/overmann/baf5/Overmann2010ZRomSDDecolonisation4,2pages9-31.pdf>.Dizertační práce. PH Ludwigsburg, University of education.

Dautresme, Olivier. 1960, année de l'Afrique. [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.cndp.fr/pour-memoire/1960-annee-de-lafrique/introduction/>

Bases documentaires du ministère des Affaires étrangères et européennes. [online]. [cit. 2014-03-30].Dostupné z:http://basedoc.diplomatie.gouv.fr/exlphp/util/documents/accede_document.php

Charta OSN. Kapitola I, článek 1 a 2. Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/charta-organizace-spojonych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>

Technology Integration Division. *Mali in perspective: An orientation guide* [online]. 2011[cit.2014-03-26].Dostupné z: <http://famdliflc.lingnet.org/products/cip/mali/mali.pdf>

La Colonisation de l'Afrique. [online]. [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.africanonweb.com/histoire/colonisation.htm>

Část Projevu Charlese de Gaulla v Brazzaville (leden 1944), <http://www.charles-de-gaulle.org/pages/stock-html/en/the-man/home/speeches/speech-made-by-general-de-gaulle-at-the-opening-of-the-brazzaville-conference-on-january-30th-1944..php>

De Gaullův televizní projev. De Gaulle sur décolonisation Afrique Noire (Edition spéciale - 10/11/1959) <http://www.ina.fr/video/CAF94074569>

Brunschwig, Henri. *French Colonialism, 1871-1914: Myths and Realities*. Praeger, 1966

Lavalée, Emmanuelle a Julie Lochard. Independence and trade: new evidence from French colonial trade data.[online].[cit.2014-03-30]Dostupné z: <http://www.etsg.org/ETSG2012/Programme/Papers/192.pdf>

Bases documentaires du ministère des Affaires étrangères et européennes. [online]. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z : http://basedoc.diplomatie.gouv.fr/exl-php/util/documents/accede_document.php. Accord de coopération culturelle entre la republique Francaise et la république du Mali, article II.

http://eeas.europa.eu/delegations/cameroon/eu_cameroon/political_relations/yaounde_cotonou/index_fr.htm. De Yaoundé à Cotonou. Délégation de l'Union Européenne en République du Cameroun.

http://www.smcsixthform.com/euroscola/relations/general/article_7256_cs.htm. Vztahy se zeměmi Afriky, Karibiku a Tichomoří: od úmluv z Yaoundé a Lomé k Dohodě z Cotonou. Článek 310 Smlouvy o ES.

Mali, Des royaumes soudanais à l'Etat contemporain. [online]. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://www.clio.fr/CHRONOLOGIE/chronologie_mali.asp

Vive la Françafrique! Who Benefits from Niger's Uranium?. [online]. [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://thinkafricapress.com/niger/vive-la-francafrique-nuclear-colonialism-uranium-areva>

Angolagate' Trial Explores Corruption in France. [online]. [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://www.findingdulcinea.com/news/Europe/Sept-Oct-08/-Angolagate--Trial-Explores-Corruption-in-France.html>

France and Mali: An 'ironic' relationship. [online]. [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-21065970>

Report of the Secretary-General on the Situation in Mali, U.N. [online]. [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Report%20of%20the%20SG%20on%20the%20situation%20in%20Mali.pdf>

French Presidency " Déclaration du Président de la République sur la situation au Mali". [online]. 11. ledna 2013. [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://www.elysee.fr/declarations/article/declaration-du-president-de-la-republique-sur-la-situation-au-mali-4/>

"Mali Islamists Much Stronger Than Expected". [online]. [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://www.dailystar.com.lb/News/International/2013/Jan-13/202061-mali-islamists-much-stronger-than-expected-france.ashx>

Adam Nossiter, New York Times. Rebels in North Mali sign Peace Deal allowing in government troops. [online]. [cit. 2014-04-03]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2013/06/19/world/africa/mali-and-rebels-reach-peace-deal.html?_r=0

Interests behind France's intervention in Mali [online]. [cit. 2014-04-03]. Dostupné z: <http://www.dw.de/the-interests-behind-frances-intervention-in-mali/a-16523792>

[online]. [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://www.internationalviewpoint.org/spip.php?article2906>

La France et le Mali. [online]. [cit. 2014-04-04]. Dostupné z: <http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/mali/la-france-et-le-mali/>

<http://slovník.seznam.cz/>